

Møte onsdag den 16. mars 2011 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 63):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Linda C. Hofstad Helleland vil framsette et representantforslag. – Representanten som har bedt om å få framsette et representantforslag, er ikke til stede.

Vi går videre til neste representantforslag, fra representanten Jan Tore Sanner. –

Presidenten er glad for at folk tenker seg om før de framsetter representantforslag, men dersom det kommer noen representantforslag, vil de selvfølgelig bli behandlet på reglementsmessig måte. (Munterhet i salen.)

Sak nr. 1 [10:01:36]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Kristin Halvorsen
- utenriksminister Jonas Gahr Støre
- statsråd Rigmor Aasrud

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Peter N. Myhre.

Peter N. Myhre (FrP) [10:02:11]: Utenriksministeren blir stadig mer kjent for å ha det han kaller dialog med organisasjoner som mange av oss kaller terrororganisasjoner. Dialogen med Hamas har langt på vei gjort Norge til Hamas' beste venn, og nå har også Det muslimske brorskap i Egypt kommet på utenriksministerens dialogliste. For ikke lenge siden var det en lunsj, rett og slett, i regi av den norske ambassaden i Kairo, hvor utenriksministeren møtte representanter fra Det muslimske brorskap, som altså er en organisasjon som står for sharialovgivning, kvinnemishandling, bestialske straffemetoder og flerkoneri – bare for å nevne noe.

Spørsmålet mitt er: Hvor går egentlig grensen? Hva slags type organisasjoner er det som er for ille til at utenriksministeren mener at det skal innledes dialog med dem? Er f.eks. Farc-geriljaen i Colombia en organisasjon som er egnet for å innlede en dialog, eller ETA – den såkalte frigjøringsbevegelsen for de baskiske provinsene? Jeg stiller spørsmålet: Hvilke organisasjoner er det som etter utenriksministerens mening er for ille til å ha dialog med?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:03:47]:

Spørsmålsstilleren begynner med å si at det var «en lunsj, rett og slett». Og det var det. Det var en lunsj arrangert av ambassaden i Kairo, med de kreftene som hadde brakt endring i Egypt. Det var altså representanter for opposisjonen, det var de som hadde vært på Tahrir-plassen, og det var et mangfold av politiske krefter som hadde brakt endring til Egypt – deriblant representanter for Det muslimske brorskap. Hensikten med reisen var å forstå og lytte til hva som hadde skjedd i Egypt. Det var for å ta inn over oss det sivile samfunns opprør mot en autoritær leder og forstå hvordan de tenkte om veien videre.

Hvilke organisasjoner skal vi snakke med og lytte til? Jeg er av den holdning at det er viktig å lytte til stemmer i et sivilsamfunn for å forstå det samfunnet. Det ligger ikke en automatisk anerkjennelse i det. Rundt det bordet satt altså krefter internt i Egypt som lever med Det muslimske brorskap som en vesentlig sosial, religiøs og politisk kraft i det samfunnet. Det kan man like eller ikke like, men de er en slik kraft. Jeg tilhører dem som mener at det å kjøpe de autoritære ledernes syn om at all opposisjon mot dem er islamistisk fundamentalisme og terror, så ikke snakk med dem, har båret feil avsted.

Vi tar klart avstand fra mange av de synspunktene mange grupper har, inklusiv Det muslimske brorskap. Til nå registrerer vi at de var en del av den fredelige, demokratiske bevegelsen som brakte endring i Egypt. Det er egentlig ikke mulig å lage en liste over hvilke organisasjoner man ikke kan snakke med. Det handler om kontekst. Hvis det er en prosess som kan bidra til at Farc-geriljaen innfører fred i Colombia, så bør den prosessen støttes. Hvis det er en prosess som kan føre til at ETA legger ned våpnene og blir en del av det normale politiske liv i Spania, så bør en slik prosess støttes. Det virkemidlet vi har for det, er politiske, diplomatiske kontakter, men selvfølgelig aldri uten krav, aldri uten betingelser og med klare holdninger om hva vi står for, som vi formidler til dem vi møter.

Peter N. Myhre (FrP) [10:05:53]: Jeg merker meg at utenriksministeren sier at det ligger ingen anerkjennelse i det å ha dialog med denne typen organisasjoner eller grupper. Men det blir oppfattet som en anerkjennelse. I dag jubles det i ekstreme islamistiske miljøer i Nord-Afrika over utenriksministerens måte å tilnærme seg organisasjonene deres på.

Når jeg stilte dette spørsmålet og nevnte f.eks. Farc, er det fordi Farc ikke står for noe demokratisyn eller noe fredsinitiativ. Det gjør heller ikke Det muslimske brorskap. Da blir spørsmålet ubesvart. Man tenker seg at dersom Farc eller Det muslimske brorskap plutselig skulle bli snille, er det greit. Men de er altså ikke blitt det – og likevel har utenriksministeren dialog med dem. Da spør jeg: Er det noen grunn til å utelukke organisasjoner som man skal ha dialog med?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:07:03]: Jeg har ved ulike anledninger sagt at f.eks. Al Qaida ikke er en organisasjon det er naturlig å ha noen form for kon-

takt eller dialog med. Det muslimske brorskap er en del av de gruppene i Egypt som har vært undertrykt gjennom mange, mange år. Det har eksistert siden 1920-tallet. Jeg kjøper ikke uten videre den benevnelsen som representanten Myhre gir det. Jeg tror den store trusselen for Egypt når det gjelder ekstremister, kommer fra salafister på utsiden. Jeg tror det interessante som nå skjer i Det muslimske brorskap, som jeg fikk anledning til å avdekke i møte med dem, er at det er interne spenninger mellom generasjoner og mellom ulike regioner i Egypt. Når de kommer fram i lyset, må de altså ta stilling til sitt syn på forholdet mellom muslimer og kristne, mellom kvinner og menn, og synet på demokratiske institusjoner. Det at vi som er for demokrati, velger å ikke snakke med en gruppe som kanskje representerer 20–30 pst. av Egypts befolkning, bidrar til å gjøre dem til martyrer, bidrar til å ta fra dem ansvar for å stå for de holdningene de har. Og hvis vi skal ta demokrati på alvor, i Norge, i verden og i Nord-Afrika, må vi altså holde ansvarlig dem som nå kan komme til å stille ved valg. Det betyr ikke at vi er enig med dem. Det er ved å snakke med dem vi også kan gi uttrykk for vår opposisjon og holde dem ansvarlig for de holdningene de har.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Tone Liljeroth.

Tone Liljeroth (FrP) [10:08:22]: Utenriksministeren uttrykker stadig at dialog er viktig. I noen tilfeller benytter utenriksministeren kritisk dialog, slik han tidligere har beskrevet dialogen med Det muslimske brorskap – et virkemiddel han mener må til for å nå gjennom med synspunkter som kan bygge forståelse for bl.a. grunnleggende menneskerettigheter. Med den kunnskap vi besitter om Det muslimske brorskap, om deres mål og midler, mener utenriksministeren at denne kritiske dialogen har båret frukter, og i så tilfelle på hvilken måte? Ser utenriksministeren at denne dialogen heller kan oppfattes som at Norge legitimerer denne ytterliggående islamistiske organisasjonen og deres manglende forståelse for nettopp grunnleggende menneskerettigheter?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:08:59]: Jeg kjøper ikke uten videre at dette er en ytterliggående islamistisk organisasjon, men det kan vi ta som en annen diskusjon. Jeg har hatt en lunsj med dem, rett og slett, og hvorvidt det har endret bevegelsen, har jeg til gode å se.

Jeg tror at hvis vi møter demokratisk opposisjon i Egypt – og alle sier at uten Det muslimske brorskaps deltakelse i den oppstanden som var, ville ikke revolusjonen ha lyktes – og da sier at vi er villig til å snakke med den delen av salen, men ikke den, er vi med på å gjøre noe av den samme feilen som vi har gjort i arabiske land, overfor opposisjonene, gjennom årtier. Det har svekket Vestens troverdighet og ført til at vi har blitt anklaget for dobbeltmoral og for å svikte noen av våre prinsipper, nemlig at man holder folk ansvarlig for de standpunktene de har.

Hvilken grunnlov Egypt kommer til å ha for å delta i valg, gjenstår å se. Hvilke krav de stiller til politiske beve-

gelser, gjenstår å se. Men det er ved å møte et tydelig internasjonalt samfunn som sier at kristne og muslimer må likebehandles, kvinner og menn må likebehandles, demokratiets institusjoner må respekteres, at vi kan vise dem at hvis de vil være en del av det politiske miljøet i sitt land og i regionen, må de endre holdninger – om de har behov for å endre holdninger på de områdene.

Presidenten: Ine M. Eriksen Søreide – til oppfølgingsspørsmål.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:10:19]: Fra Høyres side deler vi utenriksministerens analyse av at Det muslimske brorskap ikke er en ytterliggående islamistisk organisasjon. Brorskapet er mangslungent. De har vel også signalisert at de som brorskap ikke kommer til å stille til valg i neste omgang.

Vi har også forståelse for at det er viktig å ha kontakt i mange leirer i den fasen særlig Egypt er i nå; det er nokså avgjørende. Det er viktig å stimulere de liberale, unge, demokratiske kreftene som kan bidra til at det blir en fredelig og god utvikling i Egypt. Det er også viktig å vite hvordan utenriksministeren vurderer muligheten for at man kan etablere et godt og bærekraftig sivilsamfunn med en flora av partier i tida framover. Derfor er det interessant å vite hvilke andre krefter, organisasjoner og grupperinger, Norge har en dialog med i Egypt akkurat nå.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:11:12]: For det første synes jeg lederen av utenriks- og forsvarskomiteen har en klok analyse innledningsvis. Det er egentlig slik vi kjenner igjen Høyre på disse områdene. Det øker jo selvfølgelig nysgjerrigheten på hvordan disse to syne skal fungere for å utforme utenrikspolitikk for Norge, hvor kontakt med ekstreme grupper og kontakt med ulike politiske miljøer som bidrar til konflikt – for å få dem ut av konflikt og inn i politikk – har vært en lang linje i norsk utenrikspolitikk, som også Høyre har hatt ansvaret for.

I Egypt tror jeg vår tilnærming skal være at vi knytter kontakt med sivilsamfunnet. Egypterne er veldig tydelige på at utenlandsk innblanding for å forme deres demokrati vil de ikke ha. Jeg erfarte at det å knytte kontakter mellom fagbevegelse, studentbevegelse, politiske ungdomspartier og akademiske kontakter er en veldig viktig måte, hvor Norge kan bidra, og hvor vi blir lyttet til. Jeg hadde med meg representanter fra Universitetet i Oslo på min reise for to uker siden. Vi ferdigstiller nå en rapport, og vi kommer til å ta kontakt med det sivile samfunn i Norge for å se om noen av disse kontaktene kan opprettes, og stimuleres og støttes av norske myndigheter. Det blir ønsket velkommen, og der har vi mange muligheter.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:12:32]: Jeg vil også tillate meg å stille spørsmål til utenriksministeren.

I forlengelsen av den gleden vi har sett over endringer både i Tunisia og i Egypt, har denne ilden spredt seg til flere land, men ser for øyeblikket ut til å få en brå stopp

i Libya. I Libya bomber nå Gaddafi sin egen befolkning. Man står kanskje overfor et avgjørende tidspunkt i løpet av få dager. Og det kan altså være stopp for denne nye demokratioppblomstringen i Nord-Afrika gjennom den håndteringen som Gaddafi har av motstanden i sin egen bevegelse.

I løpet av disse siste ukene har tilslutningen til det initiativet som både Storbritannia og Frankrike har til å diskutere en flyforbudssone, økt, ikke minst i regionen selv. Den arabiske ligaen og flere andre har tatt til orde for at de ønsker flyforbudssone i dette området. Jeg har hørt regjeringen snakke mye om analyser om dette, men jeg har så langt ikke hørt hva regjeringen faktisk mener, hva regjeringen har sagt på NATOs interne møter, og hva regjeringen har instruert våre diplomater i FN om med tanke på Norges syn knyttet til flyforbudssonen.

Flyforbudssonen er viktig fordi Gaddafi sitter med et av de største flyvåpnene i hele regionen. Det er det som er kjernen i hans makt. Det er det som også gjør det mulig for ham å bombe vekk hele opposisjonen i sitt eget land. Det foregår for øyeblikket en massakre som etter mange mening fyller kravene til folkerettens «responsibility to protect».

Mitt spørsmål til Norges utenriksminister er ikke hvilken analyse man har av situasjonen, men hvilken politikk vi har formidlet i internasjonale fora. Har vi sagt ja eller nei til en flyforbudssone?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:14:45]: I denne saken må jeg si at jeg tror det er viktig at man forankrer en beslutning i analysen. Og det å tro at man skal ta standpunkter i dette uten analyse, tror jeg fører galt av sted.

Norge utelukker ikke å støtte en flyforbudssone. Men det må en analyse til av hva den skal svare på, og hvilke betingelser som skal knyttes til den. Vi har medvirket til NATOs posisjon, og den går ut på at en eventuell involvering av NATO kun er aktuelt dersom det foreligger et FN-mandat, dersom det har støtte i regionen, og dersom det er et reelt behov for innsatsen, som må ha en tilleggsverdi. Det som diskuteres i New York i disse dager, er en ny FNs sikkerhetsrådsresolusjon, hvor flyforbudssone ses i sammenheng med å beskytte sivile. Det vi da må stille spørsmål om, er: Vil en flyforbudssone i dag beskytte sivile? Det som er helt klart, er at det å innføre en flyforbudssone ikke bare er å innføre et trafikkpoliti i luften. Det vil måtte innebære omfattende operasjoner også på bakken, i form av bombing av luftinstallasjoner, flyplasser, radaranlegg osv. Det er også klart at i det øyeblikket man går inn med en flyforbudssone og bomber i Libya, da er man engasjert i konflikten. Hvis bakkevirkningen fortsetter, slik man kan ha grunn til å tro, må det internasjonale samfunn følge opp, og da er vi altså under veldig uklare omstendigheter inne i og tar del i en borgerkrig. Det er av de tingene som må avklares. Den arabiske liga ønsker velkommen en flyforbudssone, men sier nei til utenlandsk militær intervensjon. Dette er av de spørsmålene som ikke henger helt sammen, for med en flyforbudssone kan neste skritt lett bli en militær intervensjon. Jeg tror derfor det

trenge mer avklaring av hva landene i regionen virkelig er villige til å delta i, hvilke fly som skal delta i en slik operasjon. Dette kan ikke være et nytt vestlig engasjement i et nordafrikansk land, hvor vi trekkes inn i det som er en krigslignende situasjon. Vi deler uroen for situasjonen i Libya, og støtter nye, kraftfulle tiltak i regi av FNs sikkerhetsråd, og utelukker ikke at en flyforbudssone kan være et slikt virkemiddel. Men det må da sees i den bredere sammenheng som bygger på – ja – en analyse.

Erna Solberg (H) [10:16:54]: Nå er det vel slik at i løpet av få dager vil temaet om flyforbudssone egentlig ikke være der lenger, for i realiteten vil opposisjonen være drept i Libya. Det vil også ha en ringvirkning for alle andre som har ønsket å flytte på sine diktatorer, sine tyranner, og gi et bilde av Vestens vilje til engasjement, hvis vi ikke klarer å stille tydelig opp og si at Norge som nasjon vil støtte et FN-mandat for en flyforbudssone. Det er det som er spørsmålet mitt: Vil Norge støtte et FN-mandat for en flyforbudssone? Vil vi være pådrivere for å få det til, eller vil vi ikke? Det vil ha langsiktige konsekvenser for de demokratiske kreftene i mange arabiske land at de opplever oss som unntallende. Det vil sannsynligvis kunne være vel så stort og stimulere like mye til ekstreme islamske bevegelser som mye annet vi kan gjøre. Jeg skjønner alle forbeholdene, men jeg gjentar spørsmålet: Hva har vi sagt? Har vi sagt at vi mener at vi bør innføre en flyforbudssone, har vi ikke sagt at vi mener at vi skal innføre en flyforbudssone, eller er det sånn at norsk utenrikspolitikk bare består av analyse og ikke av standpunkter?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:18:04]: Vi har vært kritiske til en lettvinnt innføring av en flyforbudssone som ikke henger sammen med hvilken politikk man er villig til å gjennomføre, hvem som skal gjennomføre den, og hvilket mandat som skal ligge til grunn, nemlig et FN-mandat. Jeg minner om at intervensjonen i Irak på mange måter begynte med en flyforbudssone, den også. Og situasjonen i Libya er den at Gaddafis styrker vinner fram. Det betyr ikke at det kommer til å være en slagen landevei for ham videre, verken på bakken eller i det internasjonale samfunn. Det kan treffes enda sterkere tiltak mot ham. Men fra norsk side vil vi selvfølgelig respektere og stille opp og støtte en enighet i FNs sikkerhetsråd, også om den skulle inneholde en flyforbudssone. Men vi har vært blant dem som har funnet grunn til å advare. Vi skal også huske på at opprørerne øst i Libya i mange dager, faktisk uker, var imot en flyforbudssone og mot intervensjon. Og faren er jo at et bankerott regime som Gaddafis plutselig får politisk kapital i sin kasse hvis det kommer utenlandsk intervensjon, og han blir stående som den som forsvarer seg mot Vesten. Det er vi heller ikke tjent med, og det forsvarer heller ikke de demokratiske kreftene i Libya.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Ine M. Eriksen Søreide.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:19:34]: I medieskyggen av de tragiske hendelsene i Japan har Gaddafi

nå kunnet rykke stadig nærmere Bengasi, og det er antageligvis snakk om dager, eller kanskje så lite som timer, før opprørerne i Bengasi også får smake sin egen leders medisin.

Den arabiske liga har sagt ja til et flyforbud. Det er egentlig et uvanlig eksempel på hvordan arabiske naboland tar en konstruktiv lederrolle, og det ville være ille dersom verdenssamfunnet nå ikke svarte på den anmodningen på en konstruktiv måte. Det ville også være et katastrofalt signal til andre nåværende og potensielle despoter i regionen dersom man ser at det er mulig å klamre seg til makten ved å bombe sin egen befolkning. Og dersom andre tiltak skal vurderes, er spørsmålet: Dersom den norske regjeringen eller FNs sikkerhetsråd ikke går inn for et flyforbud, hvilke andre konkrete tiltak kan man vurdere for å beskytte sivilbefolkningen i Libya mot sin egen diktator?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:20:42]: Den analysen vi her hører, mener jeg er farlig, for det den sier, er at man går inn for en flyforbudssone for å stoppe Gaddafi og fjerne ham fra makten. Om da dette ikke lykkes, må man ta et nytt skritt, man må inn på bakken og militært gå inn i en situasjon for å fjerne regimet og nedkjempe det. Det vil jeg under de rådende omstendigheter advare mot. Det har vi erfaring fra. Tanken på at Vesten – hvis det er det som skal skje – og ikke naboland skal inn i en militær borgerkrig i Libya for å fjerne regimet, kan bringe en situasjon som blir langt, langt verre. Og hvis målet er å beskytte de sivile, er jeg ikke sikker på at det er det dette kommer til å bidra til.

I den resolusjonen som nå forberedes i New York, og som det forhandles om, er en flyforbudssone ett av elementene, men omstendighetene må være riktige. Det er ytterligere knallharde økonomiske sanksjoner, reiseforbud, våpenembargo, blokkering av midler og blokkering av det økonomiske samkvemmet mellom Libya og verden utenfor. Jeg tror fortsatt det er veldig viktige tiltak, for selv etter det som nå pågår militært, må vi gi et valg til dem som er rundt Gaddafi, og si at det er tryggere å være mot ham enn å være med ham. Og den veien må vi fortsette å gå.

Presidenten: Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [10:21:59]: Det finnes jo andre eksempler i moderne historie på at verdenssamfunnet har sittet og sett på regelrett nedslakting av uskyldige sivile fordi man ikke har klart å komme frem til klare standpunkter i internasjonale organer som FN. Der har FN ingen plettfri historie, og det ville etter min oppfatning være skrekkelig hvis vi også når det gjelder Libyas befolkning, ble sittende stille fordi man var mer opptatt av å finne semantiske formuleringer enn å handle, og endte opp i en situasjon hvor befolkningen regelrett ble slaktet ned på grunn av mangel på vilje til handling. Det synes jeg er mer urovekkende enn de advarslene som utenriksministeren nå tar til orde for.

Det er altså slik at hvis demokratiske krefter i Libya eller andre land som i dag er styrt av despoter, skal ha noe

håp om å nå frem, må de jo i hvert fall oppleve et verdenssamfunn som klart og tydelig stiller opp for dem i den kampen de kjemper mot sine regimer, som både er lukkede og svært krevende. Gjør vi ikke det nå, kan vi altså risikere at disse demokratiske prosessene stopper helt opp av frykt for mangel på hjelp fra demokratiske land.

Presidenten: Utenriksminister Gahr Støre.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:23:09]: Jeg har ikke oppfattet at det var et spørsmål, president, men jeg kan kommentere analysen til representanten Jensen.

Presidenten: Ja, det er helt frivillig om utenriksministeren ønsker å svare.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:23:18]: Ja, men jeg ventet på at det kom et spørsmål, men jeg fikk ikke det.

Siv Jensen (FrP) [10:23:22]: Arrogansen vil ingen ende ta, president, men han behøver ikke å svare.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:23:22]: Jeg skal få lov til å kommentere dette med støtte til de demokratiske kreftene i Libya.

Det er også en komplisert situasjon å vite hvilke krefter som står mot hverandre. Deler av denne opposisjonen ledes nå av den mannen som var justisministeren til Gaddafi inntil for fem–seks uker siden. Igjen er det et bilde av et land vi vet veldig lite om, og oppskriften på det å gå inn militært, som jeg forstår ligger i representanten Jensens analyse – at vi bør gå inn militært uten FN-mandat for å berge demokratiet – er det lite støtte til i det internasjonale samfunn fra alle parter.

Vi må også ha en felles analyse i FNs sikkerhetsråd som setter knallharde krav til Libya, som ikke utelukker en flyforbudssone, men jeg vil altså advare mot å tro at det finnes en enkel militær løsning på dette for å beskytte det som måtte være av demokratiske krefter i Libya.

Presidenten: Dagfinn Høybråten – til oppfølgingsspørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:24:23]: For noen få måneder siden besøkte jeg Rwanda. Det er et land hvor det internasjonale samfunn ikke står veldig høyt i kurs. En av grunnene er at det internasjonale samfunn ikke var i stand til å samle seg om en handling for å forhindre folkemordet i 1994.

Det som skjer i Libya, er mer enn en borgerkrig. Det er en diktators desperate kamp mot sitt eget folk med maktmidler som fortjener betegnelsen overgrep. Jeg spør ikke om utenriksministerens analyser. Det er tydelig at en flyforbudssone sannsynligvis er dødfødt, fordi det ikke er mulig å få et internasjonalt mandat for en slik handling. Hvilke tiltak kan det internasjonale samfunn sette inn som det er mulig å få satt inn før det er for sent? Det tror jeg veldig mange spør om.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:25:26]: Ja, det er også gode spørsmål. Jeg har da forsøkt å forklare at jeg ikke er sikker på at en flyforbudssone vil hindre det man er opptatt av å hindre, og sikre det man er opptatt av å sikre, nemlig beskyttelse av sivile. Da mener jeg vi må fortsette på den veien som jeg fortsatt mener ikke er nytteløs. Det er å dra til med alle de sanksjonene og virkemidlene man har overfor Libya, fra landene i regionen og fra det internasjonale samfunn.

Det som skjedde i den første sikkerhetsrådsresolusjonen, var en ganske kraftig markering som vi ikke har sett i FN tidligere: enstemmig en internasjonal straffedomstol og øremerking av sanksjoner mot enkeltpersoner. Det kan gjøres ytterligere slike tiltak som gjør at det som skjer på bakken militært, ikke blir det siste kapittelet i utviklingen i Libya.

Så vil jeg understreke igjen at i denne situasjonen er konsekvensen av Libyas nabolands beslutninger helt avgjørende. Den arabiske liga har tatt et veldig viktig skritt på den veien, men konsekvensen av det de sier, må også avklares. Det er ja til flyforbudssone, nei til militær intervensjon. Det henger ikke nødvendigvis sammen. Men de må fortsette sine diskusjoner, og de må gjøre det i samarbeid med FN, med NATO og med EU, og de diskusjonene pågår egentlig nå hver dag for å finne passende tiltak. Våpenembargo er ett av dem, oljeembargo et annet.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:26:46]: Jeg vil aldri under noen omstendighet stille spørsmål ved statsrådets evne til analyse, evne til å drøfte, evne til å komme med argumenter for og imot. Det er statsråden god til. Men det å være utenriksminister betyr også å ha noen sterke meninger og kjempe for noe, kjempe for noen verdier og kjempe for noe man ønsker å gjennomføre – man går virkelig ut i verden og sier at de norske verdiene, de demokratiske verdiene, det vi bygger samfunnene våre på, er vi faktisk villig til å kjempe for. Vi er villig til å kjempe for å gi det til andre mennesker rundt omkring i verden også.

Da er spørsmålet mitt: Er det slik at vi har en utenriksminister som bare analyserer, som bare drøfter, og som bare vurderer de ulike tingene, men som ikke er villig til virkelig å sette krav om at Norge skal være en pådriver i NATO, om at Norge skal være en pådriver i FN for å få til aktive grep, for å få gjort noen ting, når vi ser at demokratiske krefter ber på sine knær for å få det til? Det er faktisk slik at de folkene som kjemper for demokratiet der, ber om at vi skal gjøre noe.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:27:53]: De ber om flere ting. Jeg mener ikke at det nødvendigvis er veldig handlekraftig og edelt og for demokratiet å si at det vi da svarer på, er en vestlig militær intervensjon i Libya – hvis det er det representanten Skei Grande er for. Jeg har reist til Egypt, møtt opposisjonen for å snakke om hvordan vi kan støtte de demokratiske kreftene som nå har tort å stå opp og ta makten – eller makten har de vel i og

for seg ikke tatt, de har fjernet en makt, og de prøver å påvirke at det kommer en ny.

Norge er tydelig til stede i alle de fora hvor disse spørsmålene er oppe, direkte overfor grupperingene og i internasjonale sammenhenger. Men jeg må jo tolke spørsmålet til Skei Grande dit hen at måten vi kan støtte Libya på i dette øyeblikket, er gjennom en militær intervensjon. At jeg ikke umiddelbart går inn for det, blir da på en måte avfeid med at jeg driver med analyse. Jeg tror det er viktig å ha en slik analyse, fordi enkle svar på dette har tidligere vist seg å føre til ganske katastrofale tilstander. Irak er et slikt eksempel. Jeg mener at både Vesten og verdenssamfunnet bør tenke seg nøye om og bruke det som er FNs sikkerhetsråd og enighet der, som utgangspunkt for de beslutningene man tar. Det er også en viktig verdi.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:29:07]: Spørsmålet går til fornyingsministeren.

Det norske velferdssamfunnet startet med frivillige aktører og engasjerte mennesker som brydde seg. Lenge før Nav, lenge før Bufetat stilte Norske Kvinners Sanitetsforening, Frelsesarmeen, Blå Kors, kirkelige organisasjoner og andre frivillige aktører opp for de fattige, for utsatte barn, for syke, for helsestell osv. Siden kom staten og kommunene inn i bildet, og så har de offentlige velferdstjenestene og de ideelle levd side om side.

Under det rød-grønne styret har vi nå kommet til en korsvei for det norske velferdssamfunnet, fordi alle de ideelle aktørene som er aktive innenfor disse områdene, sier nå at de blir borte i løpet av få år hvis de rammevilkårene de har i dag, består.

Senest i desember, under behandlingen av næringskomiteens innstilling til Kristelig Folkepartis representantforslag om rammevilkårene for ideelle aktører, uttalte flertallet, regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, at man «mener det haster med å få etablert mer langsiktige og forutsigbare rammevilkår for de ideelle virksomhetene».

Spørsmålet til statsråden er: Når kommer regjeringen tilbake til Stortinget med endrede rammevilkår, slik at vi kan ta vare på de ideelle aktørene og den norske velferdsmodellen, før det er for sent?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:31:07]: Jeg er enig med representanten Håbrekke i at frivillig sektor er et viktig supplement til de tjenestene som vi har i det offentlige, og at mange frivillige organisasjoner gjennom tid har gått foran og bidratt til at det offentlige har kommet etter med gode tilbud til dem som trenger bidrag fra det offentlige på forskjellige måter.

Det er riktig at komiteen ba om at vi skulle se på rammebetingelsene for frivillige organisasjoner. Det regjeringen jobber med for øyeblikket, er å innhente god kunnskap om hvordan situasjonen faktisk er i dag, for det statistikkgrunnlaget som finnes, er mangelfullt. Det skiller ikke mellom kommersielle aktører og frivillige private aktører, så vi har et arbeid med å definere og finne ut hvor stor andel de frivillige utgjør med det de jobber med.

Så har jeg også hatt en rekke møter med de frivillige organisasjonene for å få en noe klarere tilbakemelding fra dem om hvilke rammebetingelser som er problematiske. Vi har hatt møter med mange av organisasjonene, bl.a. med dem som er organisert i HSH-systemet. Jeg skal ha det siste møtet i en lang rekke møter nå på fredag med Frivillighet-Norge, som er en stor aktør i den frivillige sektoren.

Når vi har fått gjennomgått og definert og analysert hva som er problemstillingene, skal vi komme tilbake på egnet måte til Stortinget med svarene og hvilke eventuelle tiltak som kan settes i gang.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:32:46]: Jeg takker for svaret.

I den såkalte Adecco-saken har mange rød-grønne representanter gått veldig høyt på banen i debatten i kjølvannet av den saken. Blant annet har landets statsminister uttalt til NRK at det er bedre å kjøpe helse- og omsorgstjenester av Kirkens Bymisjon enn av internasjonale, kommersielle aktører. Da er paradokset at dagens rammevilkår gjør at det er de kommersielle som klarer seg best, og at det er de ideelle institusjonene som legges ned.

Jeg setter pris på at regjeringen er i gang med å gå igjennom kunnskapsgrunnlaget. At det er krevende, er for så vidt greit nok. Men det vi allerede vet, og som vi ikke trenger å bruke lang tid på, er å fastslå at et tyvetalls institusjoner allerede er lagt ned de siste årene, og at mange vil bli lagt ned i årene som kommer, hvis ikke rammevilkårene endres. Derfor har flertallet i denne sal sagt at det haster.

Vil regjeringen komme tilbake i tide? Vil regjeringen komme tilbake allerede før sommeren med endrede vilkår, slik at vi redder de institusjonene vi kan redde?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:33:51]: Jeg skulle ønske at det var flere enn de rød-grønne politikerne som var opp-tatt av Adecco-saken. Jeg synes at Adecco-saken har avdekket noe som flere burde ta avstand fra. Det at man har gode arbeidsbetingelser, er viktig for de rød-grønne politikerne, og jeg skulle ønske at det ikke bare var vi som fokuserte på det.

Så har vi også sett i kjølvannet av Adecco-saken at det ikke bare er ideelle institusjoner som legges ned. Jeg registrerer at det også er private institusjoner som legges ned. Vi jobber med å gå gjennom betingelsene. Vi går gjennom faktagrunnlaget. Jeg ønsker å ha en god dialog og få til tiltak som er i samsvar med det de frivillige og de ideelle organisasjonene også mener vil være nødvendig, og så får vi komme tilbake til Stortinget på egnet måte når vi er ferdig med vårt arbeid.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Hans Olav Syversen.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:34:59]: Jeg må ærlig talt si at jeg skulle ønske det hadde vært samme trykk på og vilje til å få til noe for de frivillige organisasjonene som det har vært i fordømmelsen av Adecco. Da unnsår

regjeringen og regjeringspartiene seg ikke for å bruke den saken til å hylle frivillig sektor. Men når man får et konkret spørsmål i dag, er svaret at man driver med kunnskapsinnhenting. Man driver med analyser, og man har møter med de frivillige organisasjonene. Det er ikke ett politisk signal om at man har tenkt å foreta seg noe konkret som sørger for at det blir slutt på dagens situasjon, med massiv nedleggelse av institusjoner drevet av frivillige.

Så jeg må spørre statsråden: Har man politisk interesse av at den frivillige sektor fortsatt skal leve og kunne drive institusjoner i dette landet?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:36:05]: Regjeringen har intensjoner om og vilje til å bidra til at de frivillige organisasjonene har gode rammebetingelser. Men vi er avhengig av at vi gjør det innenfor det regelverket som vi er forpliktet til å følge etter EØS-avtalen, og da er det noen begrensinger som gjelder. Det er fullt mulig i dag å forbeholde anbud for ideell sektor, og det gjøres i enkelte sammenhenger. Men det er mange private bedrifter som gjør et godt arbeid innenfor helse- og omsorgssektoren, som vi også er avhengig av å ha et godt samarbeid med.

Jeg tror det er viktig at man finner balansen mellom de private bedriftene som leverer gode rehabiliteringstjenester, og de ideelle organisasjonene som også er gode aktører innenfor helse- og omsorgssektoren. Så jeg tror ikke det går an å si at det skal være et enten-eller her. Vi er nødt til å ta vare på begge parter i tiden framover.

Presidenten: Jon Jæger Gåsvatn – til oppfølgings-spørsmål.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:37:12]: Velferdssamfunnet vårt trenger ulike aktører, både offentlige virksomheter, private ideelle og private kommersielle, og som statsråden sier, er ikke grenseoppgangen mellom de ideelle og de kommersielle lett å se. Dette var også noe vi tok opp i et Dokument 8-forslag som Fremskrittspartiet fremmet for en god tid tilbake, hvor vi fokuserte på dette med at de ideelle organisasjonene kanskje var i ferd med å forsvinne i løpet av fem til ti år. Et av våre forslag der gikk ut på at man skulle nedsette et bredt sammensatt utvalg med alle disse aktørene, for å kunne få fram hva som hindrer forutsigbarhet, og ikke minst for å ha fokus på kvalitet og kvalitetsutvikling. Det gikk de rød-grønne imot, ut fra en slags ideologisk overbevisning om at de private nærmest skulle feies av banen. Vi vet at det er lovbrudd i alle disse typene virksomheter. Men kan statsråden tenke seg å ta initiativ til å nedsette et slikt bredt utvalg som vi i sin tid ba om?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:38:15]: Jeg registrerer at man her etterlyser tempo i saken, og da mener jeg at det å gå veien om å sette ned et bredt utvalg nå ikke er tingen. Vi har god kontakt med de forskjellige aktørene, og det er viktig for meg at vi har god kontakt og får definert hva som er problemstillingene fra de enkelte. Jeg har hatt en rekke møter med frivillige og ideelle organisasjoner, og der får vi noe forskjellige synspunkter på hva som er problemstil-

lingene. Så vil det være vår oppgave å sammenfatte dette i eventuelle endringer når den tid kommer.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [10:38:49]: Det må være grenser for hva en statsråd tillater seg å si fra Stortingets talerstol, når en hevder at det kun er de rød-grønne som har vært opptatt av Adecco-saken. Jeg vil bare minne om at Oslo kommune, som styres av de borgerlige og med Høyre i spissen, umiddelbart sa opp avtalen med Adecco på bakgrunn av bruddene på arbeidsmiljøloven. Det står i sterk kontrast til måten den rød-grønne regjeringen håndterer tusenvis av brudd på arbeidsmiljøbestemmelsene i offentlig sektor på gjennom året.

Men mitt spørsmål er knyttet til Innst. 294 S for 2009–2010, fra Stortingets helse- og omsorgskomiteé, der en enstemmig komité sier:

«Komiteen mener det i tillegg er behov for at det raskt nedsettes en arbeidsgruppe som vurderer særskilt vilkårene for ideelle og nonprofittbaserte institusjoner med sikte på å løse de akutte problemstillingene som institusjonene opplever.»

Denne innstillingen ble avgitt 1. juni 2010. Statsråden er opptatt av tempo. Når ble utvalget nedsatt?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:39:54]: Da jeg kommenterte at jeg skulle ønske at flere var opptatt av Adecco-saken, så var det fordi representanten Håbrekke sa det var en rekke rød-grønne politikere som hadde vært opptatt av det, og da syntes jeg det hadde vært greit om også flere fra andre partier hadde vært opptatt av det. Det var bakgrunnen for min kommentar.

Ja, vi jobber med saken. Vi har som sagt ikke gått veien om å sette ned et utvalg. Vi jobber fra mitt departement med å kartlegge. Vi har hatt møter, og det er den måten vi har valgt å organisere det arbeidet på nå. Jeg tror det har vært en god måte å gjøre det på for å kunne komme tilbake ganske raskt med eventuelle endringer, i stedet for – som jeg svarte til forrige spørre – å gå veien om et utvalg som skal jobbe med saken.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:40:55]: Ikke uventet har jeg et spørsmål til statsråd Halvorsen.

Statsråd Halvorsen og jeg har vært enige om at lærere er det viktigste i norsk skole. For en stund tilbake la Utdanningsforbundet fram en undersøkelse som viste at bare 12 pst. av norske lærere mente at de skulle stå i jobben til de ble pensjonister.

I går kom rapporten fra Følgegruppen for lærerutdanningsreformen, som etterlyser en femårig lærerutdanning og lurer på når vi får den, og rapporten etterlyser også den utredninga som man har lovet. OECD har lagt fram sine råd til norsk skole, og et av deres hovedråd er at vi burde hatt en femårig norsk lærerutdanning. Jeg har besøkt alt fra Universitetet i Tromsø til Høgskolen i Østfold. Der sier de at de er klare som et egg til å lage en femårig lærerut-

danning. De sitter bare og venter og klargjør systemene, for de mener at dette må komme.

Statsråden har lovet oss en ungdomsskolemelding, og i den meldingen håper jeg hun fortsatt mener at læreren er viktigst for å få til en god skole. Så spørsmålet mitt er da: Kommer det der, endelig, et forslag om en femårig norsk lærerutdanning?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:42:30]: Nei, det gjør det ikke. Det som er tema for ungdomsskolemeldingen, er å få til en mer praktisk, relevant og motiverende ungdomsskole, fordi vi ser at motivasjonen på ungdomsskoletrinnene er sterkt dalende og aldri lavere enn på 10. trinn. Men det er helt avgjørende at vi har gode lærere for å få til det – det er nøkkelen til å få til en variert og motiverende undervisning. Så skal jeg komme nærmere tilbake til hva som er innholdet i det.

Men det arbeidet som vi nå har i gang med ny grunnskolelærerutdanning, er det som følgegruppen nylig har avlagt rapport om. Vi ønsker å ha en følgegruppe knyttet til dette for hele veien å bli sekundert på om vi lykkes i den todelingen av grunnskolelærerutdanningen som vi nå har innført. Vi lykkes på mange områder, og vi må hele veien våke over at vi får til det vi skal, som dreier seg om mer faglig forypning på ungdomstrinnene, altså på de øverste trinnene. Men det dreier seg også om en lærerutdanning som forbereder kommende lærere bedre på praksis, som gir dem bedre utstyr og verktøy til å være leder i klassen, og sånn sett sørger for et bedre læringsmiljø.

Jeg har ingen nye signaler å komme med når det gjelder femårig lærerutdanning. Det har vært diskutert i Stortinget tidligere. Det er startet opp ved Universitetet i Tromsø, og jeg vet at andre også gjerne skulle ha kommet i gang med det. Men vi har også noen problemstillinger i forhold til å utvide lengden på lærerutdanningen, og når det gjelder å rekruttere lærere og sørge for at vi får lærere ut i skolen.

Trine Skei Grande (V) [10:44:22]: Kanskje det hadde vært lettere å rekruttere lærere med en femårig utdanning? Kanskje vi hadde fått flere lærere til å stå i jobben med en femårig utdanning? Kanskje vi hadde klart å gi signaler om at læreren er viktigst, ved å starte en femårig utdanning?

Jeg syns at alle statsrådets virkemidler egentlig ikke handler om at læreren er viktigst; de handler om helt andre ting. Det at læreren er viktigst, er bare en overskrift man bruker i politiske debatter.

Følgegruppen er veldig bra. Det at vi fikk en todeling, er også veldig bra, for da begynner man å få lærere som kan fagene sine. Og lærere som kan fagene sine, er den viktigste innsatsfaktoren for å få til gode læringsmiljøer og for å få til gode resultater for den enkelte elev – mye viktigere enn det andre som statsråden snakket om.

Da vi behandlet lærerutdanningen i 2008, lovet regjeringa at man skulle utrede en femårig lærerutdanning, at man skulle sette i gang arbeidet, og målet lå egentlig under i debatten, at vi skulle ende med å ha en femårig lærerutdanning. Så spørsmålet er: Skal regjeringa holde ord og utrede dette?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:45:28]: Det skal vi selvsagt, men akkurat nå har vi hendene fulle med noe som er en suksesshistorie. Vi har altså fått opp rekrutteringen til lærerutdanningene med 30 pst., og vi har dokumentasjon på at omdømmet til læreryrket, både i befolkningen generelt og blant nye studenter, er raskt oppadgående. Læreryrket har blitt mye mer interessant, mye mer attraktivt, og nå gjelder det å ha fokus på at lærerutdanningen utvikler seg slik at den også innfrir de forventningene som studentene har. Så tar vi diskusjonen om femårig lærerutdanning i neste runde.

Det vi nå har fokus på, er de andre lærerutdanningene – ikke grunnskolelærerutdanningen, som selvfølgelig har sitt løp, men lærerutdanningene for 8.–13. trinn, som vi nå har fullt fokus på. Her er vi faktisk i gang med en jobb som viser veldig gode resultater så langt. Jeg er helt sikker på at representanten Trine Skei Grande gleder seg med oss i det, at læreryrket blir mer attraktivt.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgings spørsmål – først Borghild Tenden.

Borghild Tenden (V) [10:46:43]: Ja, jeg hører statsråden sier at vi får stadig nye lærere, og det er veldig bra. Men det som er like viktig, er at vi får lærerne til å fortsette å være i skolen. Representanten Skei Grande viste til Utdanningsforbundets undersøkelse, som jeg håper statsråden har fått med seg, og den oppgir en rekke tiltak for at lærerne blir værende i skolen. Det å få tid til å være lærer er et av tiltakene, men lønn er også viktig. Så er det slik at vi ikke skal blande oss opp i lønsspørsmålet, det er for partene i arbeidslivet. Kompetanse og karrieremuligheter for lærere er viktig. Hvordan vil statsråden bidra til at lærerne fortsetter i skolen? Et kompetansebasert lønningssystem kunne være klokt.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:47:45]: Jeg gjør oppmerksom på at regjeringen Bondevik overlot forhandlingsansvaret for lærere til kommunene, så Venstre har vært med på å gi ansvaret for to vesentlige områder som er avgjørende for rekruttering og for å beholde lærere, til kommunene. Det ene er lønn, og det andre er arbeidstid. På det området står Stortinget og regjeringen uten virkemidler. Det vi har virkemidler for, er lærerutdanningen og alt vi kan gjøre for rekrutteringen – det er avgjørende viktig at vi lykkes med det samarbeidet vi har med organisasjonene og partene om etter- og videreutdanning – og så er det den jobben vi har i forhold til å få avbyråkratisert skolen. Vi har nylig behandlet Tidsbrukutvalgets innstilling her i Stortinget, og det er avgjørende viktig at vi er oppmerksomme på hvor mye tid det som vi synes er gode ideer, tar. Og så er det det som jeg også jobber med, nemlig en ressursnorm for skolen. Når jeg ser hvor mange lærere det er som går av med AFP, osv., vet jeg at de vil sette pris på å ha færre elever å følge opp.

Presidenten: Tord Lien – til oppfølgings spørsmål.

Tord Lien (FrP) [10:49:05]: Det er ikke så lett å forstå dette for en stakkars stortingsrepresentant. På den ene siden skal man lovfeste høyere lærertetthet, og på den andre siden mener man at femårig lærerutdanning er til hinder for å få tilfredsstillende antall lærere i skolen.

Men vi vet veldig mye, og vi har veldig store ambisjoner for skolen. Felles for alle ambisjonene for skolen er at kvalitativt gode lærere er det som må til for å få til disse ambisjonene. Vi vet også at det å lære didaktikk og fag samtidig er en fordel, og vi vet at femårig lærerutdanning faktisk er en stor fordel i skolen.

Så har jeg forståelse for at man ikke kan si at man har ambisjon om å løse dette i morgen. Men er det en ambisjon for regjeringen at dette kommer på plass på sikt, at alle lærerne i Norge i framtiden får femårig lærerutdanning?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:50:08]: Det ville aldri falle meg inn å kalle representanten Tord Lien for «en stakkars stortingsrepresentant». Til det har vi for mange interessante runder i Stortinget om det som er mest avgjørende for framtiden vår, nemlig at vi lykkes med å ruste opp hele kunnskapsløpet, ikke minst grunnskole og videregående opplæring.

Jeg har ikke noen nye signaler å komme med nå når det gjelder femårig lærerutdanning, men vi har et svært arbeid på gang for å få den nye grunnskolelærerutdanningen av en slik kvalitet og med et slikt innhold at de studentene som begynner der – og det er altså 30 pst. flere enn før – møter en krevende, utfordrende og utviklende lærerutdanning. For det er jeg helt sikker på har betydning både for hvor lenge de kommer til å bli, og for hvordan de kommer til å utføre jobben sin.

Og så har vi dette omfattende opplegget for etter- og videreutdanning. Vi holder nå også på med de andre lærerutdanningene. Så får vi komme tilbake til i hvilket tempo vi kan gjennomføre femårig lærerutdanning.

Presidenten: Elisabeth Aspaker – til oppfølgings spørsmål.

Elisabeth Aspaker (H) [10:51:23]: Få vil bestride OECDs kompetanse på utdanningsområdet. Når OECD i sine anbefalinger overfor Norge er så tydelige på å innføre strengere krav til lærerjobben og større faglig fordypning, har jeg to spørsmål til statsråden.

For det første: Kompetansekrav til lærere har vært på høring. Er det nå slik at man vil lytte til OECD og innføre kompetansekrav til alle lærere fra 1. klasse i norsk skole, i lys av det OECD sier?

For det andre: Når statsråden ikke vil foreslå master, vil regjeringen i stedet bidra til å få til etter- og videreutdanning så det virkelig monner? I dag står den satsingen på stedet hvil, til tross for at sju av ti lærere i norsk skole opplever et klart behov for faglig påfyll.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:52:15]: For det første synes jeg de anbefalingene man har fått med seg fra OECD, er veldig overforenklet. Vi har bedt OECD om å bistå oss med en egen forskergruppe knyttet til ung-

domsskolemeldingen. Det er en spennende gruppe, som vi diskuterer med og får anbefalinger fra, men de endelige anbefalingene har ikke kommet. Men kjernen i det vi diskuterer, er kvaliteten på lærerne, hvem vi rekrutterer, hvordan de skal utvikle seg videre, og hva slags kompetanse de har.

Nå har vi akkurat innført kompetansekrav til en del av lærerne i grunnskolen. Vi begynner der, for det er ganske krevende å få til en innfriing av de formelle kompetansekravene som vi nå innfører.

Når det gjelder etter- og videreutdanning, har vi, sammen med de partene som vi så langt har utarbeidet dette opplegget med, blitt enige om endringer i måten dette nå gjennomføres på, som gjør at det er mulig med flere desentraliserte tilbud. Og så følger vi selvfølgelig opp.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:53:25]: Å diskutere lengden på en lærerutdanning gir oss ikke bedre lærere. Det må være innholdet i lærerutdanningen som er viktig. Kristelig Folkeparti er bekymret over at praksisdelen ikke ble mer utvidet i den lærerutdanningen vi nå har vedtatt gjennom Stortinget.

Det kritiske punktet – for å gå tilbake til det første spørsmålet som ble stilt i denne saken, nemlig at vi ikke klarer å beholde lærerne, eller at de ikke velger læreryrket – er det første året i læreryrket: Hva må til for at vi skal klare å få dem til å fortsette i skolen, til å ha lyst til å fortsette i den jobben de har utdannet seg til?

Kristelig Folkeparti har et forslag om en obligatorisk mentorordning. Regjeringen har isteden valgt å innføre en frivillig mentorordning, som ikke gir noen forpliktelser eller et system og en struktur som lærerne får god hjelp av. Vil statsråden på bakgrunn av behovet for å få folk til å stå i læreryrket nå vurdere å sette dette inn i en obligatorisk setting?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:54:35]: Vi har bedt om en oversikt fra kommunene over hvor mange det er som har en veiledningsordning eller en mentorordning på plass, og hvor mange det er som har planer om å innføre det. Det gir et ganske optimistisk bilde. Dette er noe som kommunene er opptatt av. I veldig mange kommuner har de fått det til. Men vi følger nøye med på dette, for det sier ikke så mye om hva slags kvalitet det er på det tilbudet om veiledning som gis.

Så det er egentlig to spor vi må følge her. Det ene er: Er vi sikre på at alle får? Det andre er: Hva slags tilbud skal de få?

Jeg er helt enig med representanten Dagrun Eriksen i at her gjelder det å ha en god lærerutdanning, men også en god oppfølging, særlig de første årene, for det er da man virkelig får brynt seg og ser om man lykkes og har det verktøyet man trenger. I en slik sammenheng er en veiledningsordning veldig viktig.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:55:49]: Eg har eit spørsmål til fornyingsministeren.

Noreg er som kjent eit høgkostland. Vi har høge løningar i Noreg, vi har høge skattar og avgifter i Noreg, og vi har høge transportkostnader i Noreg. Det gjer det dyrt å produsere varer og tenester i dette landet. Då er det sjølv sagt særdeles viktig at vi er effektive, at vi er innovative, og at vi heile tida fornyar oss.

Dessverre er det slik at sidan det raud-grøne regimet overtok i 2005, så har det skjedd lite eller ingenting når det gjeld fornying, frå regjeringa si side. Det er synd, det er trist, og det er også alvorleg. For samtidig som vi står på staden kvil i Noreg, så gjer dei fleste andre land veldig mykje når det gjeld fornying. Det gjeld både i Europa og i andre verdsdelar. Sjølv det kommunistiske regimet på Cuba gjer vesentleg meir enn den raud-grøne regjeringa i Noreg når det gjeld fornying. Nyleg kunngjorde president Raul Castro eit fornyingsprogram for offentleg sektor som medfører at heile 500 000 tilsette i offentleg forvaltning gradvis skal fristillast til fordel for privat sektor. Det vil sjølv sagt bety reduserte offentlege utgifter og auka inntekter. Det vil styrkje økonomien for staten Cuba og gjere at Cuba vil vere betre rusta for framtida.

Då er spørsmålet mitt til statsråden: Er fornyingsministeren komfortabel med at det kommunistiske regimet på Cuba er meir oppteke av fornying enn det raud-grøne regimet i Noreg er?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:57:42]: Jeg syntes det ble en litt rar sammenligning, men jeg kan forsikre representanten Hagesæter om at vi driver et aktivt fornyingsarbeid i Norge. Mye har skjedd de siste fem årene.

Blant de siste tingene som er levert fra regjeringen på det området, er at vi har endret revisjonsplikten for mange små bedrifter. Det har stor betydning for veldig mange småbedrifter, som får lettet sine byrder.

Så skjer det heldigvis et ganske omfattende arbeid i forvaltningen, der vi gjør endringer i måten vi driver forvaltningen på. Vi kan tenke tilbake på eksempler på noe som har pågått en tid – det Skatteetaten har gjort med selvangivelser, og det Lånekassa har gjort.

Men heldigvis skjer det nå mange andre elektroniske forsøk, som gjør at vi kommer til å ha en forvaltning som drives mer effektivt i framtiden. Blant annet har det at vi nå har elektroniske visumsøknader ved utenriksstasjonene, gjort at vi sparer ressurser på de 130 000 visumsøknadene som hvert år er blitt levert inn der.

Slik kan man gå igjennom område for område.

Men jeg er enig i at vi fortsatt må holde trykket oppe på fornyingsarbeidet. Jeg er nå særlig opptatt av at vi får gjort et grep når det gjelder kommunesektoren. Det er 430 norske kommuner som i for stor grad gjør ting på egen hånd. Jeg har satt i gang et arbeid sammen med Kommunal- og regionaldepartementet og KS for å gå igjennom det vi gjør på kommunesektoren. KS har nå fattet et vedtak der de også ønsker en mer sentral tilnærming til hvordan vi gjør endringer innenfor kommunesektoren når det gjelder å ta i bruk IKT-løsninger i kommunene. Det er et arbeid jeg vil følge opp svært nøye, for jeg tror det er veldig

mye å hente. Jeg fikk en rapport forrige fredag som sier noe om at det er mye penger å spare også på det området.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:59:52]: Eg registrerer at det er sett i gang mykje arbeid, men eg synest ikkje vi ser så veldig mykje resultat av det arbeidet. Når det gjeld revisjonsplikta, er det eit positivt tiltak som Framstegspartiet har ivra for i mange år. Men også her kjem vi diltande etter dei andre nordiske landa, og eg meiner vi var altfor seint ute.

Når det gjeld elektronisk fornying – IKT – skjer det heldigvis noko. Det skulle jo berre mangle. Men heller ikkje her er vi spesielt offensive. Eg kunne jo tenkje meg å få vite litt meir om det arbeidet. Kva tid kan vi få resultatet av dette arbeidet som ein har halde på med? Den raudgrøne regjeringa tok altså over i 2005, ein har hatt lang tid på seg, både til å setje i gang arbeidet og til få arbeidet gjennomført.

Då blir spørsmålet: Når kan vi vente å få resultatet av dette arbeidet som ein held på med?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:00:54]: Resultatene kommer løpende. Elektronisk frikort har vi en prøveordning på nå i to kommuner. Det vil bli innført når prøveperioden er over. Vi har nå fått innført at alle refusjoner av helseutgifter – egenandeler – får vi som et egenandelskort rett i posten. Det fungerer. Nav har lansert en tjeneste der du får pensjonssøknadene dine behandlet over nett. Ordningen med å kunne anmelde tyverier på nett er gjennomført. Vi innkaller folk til sesjon til militæret gjennom nettet. Vi innfører nå fra 1. juli i år en ordning der alle fakturaer som skal inn til staten, skal sendes elektronisk. Sånn kan du ramse opp forskjellige tiltak som settes i verk løpende. Jeg tror det er viktig at vi har en løpende tilnærming til dette der vi går gjennom sektor for sektor og får på plass nye elektroniske løsninger. Det kommer mange, og det vil komme flere i framtiden.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgingsspørsmål – først Åge Starheim.

Åge Starheim (FrP) [11:02:01]: For ei tid tilbake sa tidlegare landbruksminister Sponheim: kvar mann si høne. No kan snart bøndene seie nokolunde det same: Kvar bonde sin byråkrat. Talet på bønder har gått dramatisk ned dei siste åra, sjølv under den raud-grøne regjeringa, utan at ein kan seie at det same har skjedd i Landbruksdepartementet. Det er etter mitt skjønn heilt nødvendig at ein får gjort noko med byråkratiet i staten.

Mitt spørsmål til statsråden er difor: Har statsråden konkrete planar om å redusere, modernisere og effektivisere staten sitt byråkrati?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:02:53]: Ja, vi har konkrete planer om å redusere byråkratiet på den måten at vi ønsker å ta i bruk, som jeg sa i mitt forrige svar, mange nye digitale tjenester. Det gjør at vi kan frigjøre arbeidskraft til andre oppgaver som er viktige for brukerne våre. Når vi klarer å halvere antallet som jobber med helserefu-

sjoner i direktoratet, betyr det at vi kan frigjøre folk til å jobbe med arbeidsoppgaver som Nav tidligere ikke hadde folk til. Sånn må vi gå igjennom område for område og se om vi klarer å ta ut effektiviseringsgevinster.

Når det gjelder Landbruksdepartementet, er det så vidt jeg husker, et av de få departementene som faktisk har nedgang i sine driftsutgifter. Det tyder vel på at man har gjort en god jobb med å endre arbeidsformene i det departementet.

Ja, det er planer om å gjøre mange fornyingstiltak på de forskjellige departementsområdene. Det betyr at vi frigjør arbeidskraft til områder der det er viktig å ha arbeidskraften i framtiden.

Presidenten: Michael Tetzschner – til oppfølgingsspørsmål.

Michael Tetzschner (H) [11:04:00]: Det er vanlig å henvise til IKT-verktøy når man snakker om effektivisering i staten. Jeg måtte dessverre anmelde et sykkeltveri og fikk da en automatisk henleggelse uten at det hadde vært noe menneske imellom. Da jeg så ringte politistasjonen for å høre hvordan dette kunne ha seg, sa de at jeg formodentlig bare skulle ha en bekreftelse overfor mitt forsikringsselskap. Så det ble egentlig ikke gjennomført noen etterforskning, men det hadde jeg vel heller ikke ventet.

Mitt spørsmål er mer konkret: Fornyingsdepartementet la på sin hjemmeside ut en oppfordring om å komme til departementet med ideer til hvordan man kunne drive staten enklere. Det gjorde man 28. november. Det er tre måneder siden nå. Jeg lurer på om man har fått ideer fra allmennheten, siden man tydeligvis har sluppet opp for gode ideer selv?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:05:04]: Ja, vi har fått gode ideer fra allmennheten. Jeg synes det at vi hører på dem som er brukerne våre, må være noe av det som er viktig. Det at vi brukerretter staten, lar brukerne stå i sentrum, sånn at brukerne også kan peke på områder der det er behov for endringer, mener jeg er et nødvendig tiltak for at vi skal kunne drive forvaltningen vår så effektivt som mulig i tiden framover.

Så er det også sånn at vi jobber med en rekke andre områder, som jeg har vært inne på her, og jeg kunne dra fram mange flere eksempler på hvordan vi jobber nå for å kunne ta i bruk særlig IKT-løsninger for å drive forvaltningen vår mer effektivt. Men jeg mener det er en god ting å høre på brukerne, om hvordan vi skal forenkle og drive forvaltningen vår bedre i tiden framover. Vi har fått mange gode ideer som vi skal ta vare på og jobbe videre med.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Før vi går til den ordinære spørretimen, kunne presidenten tenke seg å gi anledning til at det fremmes representantforslag. Representanten Jan Tore Sanner er fysisk til stede og vil framsette et representantforslag.

Jan Tore Sanner (H) [11:06:22]: Jeg takker for smidighet og ikke minst for mulighet til å tenke gjennom saken én gang til. Jeg har kommet frem til at det er et meget godt forslag som jeg vil legge frem på vegne av stortingsrepresentantene Sonja Irene Sjøli, Bent Høie og meg selv, som handler om momskompensasjon for borettslag som er en del av det kommunale helse- og omsorgstilbudet.

Presidenten: Representanten Sonja Irene Sjøli ønsker også å framsette et representantforslag.

Sonja Irene Sjøli (H) [11:06:54]: På vegne av representantene Linda C. Hofstad Helleland, Svein Harberg, Olemic Thommessen og meg selv vil jeg fremme et forslag om styrket kontakt med hjemmet og mer tid til barna gjennom bruk av digitale hjelpemidler i barnehagen.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 2 [11:07:23]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 5, fra representanten Arne Sortevik til ministeren ved Statsministerens kontor er overført til finansministeren som rette vedkommende.

Spørsmålene 8 og 9, fra henholdsvis representanten Torgeir Trældal og Per Roar Bredvold til landbruks- og matministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden har sykdomsforfall.

Spørsmål 12, fra representanten Line Henriette Hjemdal til olje- og energiministerens, er trukket tilbake.

Spørsmål 13, fra representanten Siri A. Meling til olje- og energiministerens, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 14, fra representanten Ketil Solvik-Olsen til olje- og energiministerens, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av olje- og energiministerens, som er bortreist. Etter anmodning fra samferdselsministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 2, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 1

Borghild Tenden (V) [11:07:53]: Jeg har følgende spørsmål:

«Det at en milliard kroner til samferdselsformål står

ubrukt, har provosert mange. Fagetatens underlagsrapport til ny Nasjonal transportplan viser at miljøutfordringene og økt tilflytting til de store byene våre gjør at staten må bidra mer til utbygging av kollektivtrafikken. Samtlige partier bruker nå stadig mer penger på samferdsel, men det som er like viktig, er hvor klokt disse pengene brukes. I Aftenposten onsdag 9. mars går det frem at jernbanedirektøren ønsker en mer helhetlig utbygging og økt konkurranse.

Er statsråden enig i dette?»

Akhtar Chaudhry hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:08:38]: Det har vore ei rekkje presseoppslag om at løyvingane for 2010 til samferdselsføremål ikkje vart brukte opp. Eg kan forsikra representanten Tenden om at prosjekta blir gjennomførde og pengane brukte. I høve til samla disponible midlar på om lag 9,6 mrd. kr på Jernbaneverkets budsjett for 2010 var det eit mindreforbruk på netto 396 mill. kr.

I 2010 var det på investeringsbudsjettet eit netto mindreforbruk på om lag 645 mill. kr – om lag 230 mill. kr av desse fordi ferdigstillinga av nokre prosjekt viste seg å vera billegare enn det som det vart budsjettert med for 2010, og resten, om lag 415 mill. kr, på grunn av forseinka framdrift på igangsette investeringsprosjekt. Særleg kjem dette av at Jernbaneverket framleis manglar signalfolk.

Beløpet på 415 mill. kr vil etter vanleg prosedyre bli overført til 2011 til bruk for dei prioriterte prosjekta. Innsparinga som følgje av reduserte kostnader er brukt til drift og vedlikehald som ein ekstra innsats for å betra driftsstabiliteten i togtrafikken. Slik kunne vi unngå dei same vinterproblema som i 2009–2010. Vinteren i år har når det gjeld været, vore mykje lik fjorårets vinter. Driftsproblema i togtrafikken har likevel på langt nær vore så store. Eg vil på denne bakgrunnen hevda at omdisponeringa langt på veg har vore vellykka.

Disponible løyvingar til samferdsel skal brukast på ein klok måte. Det er dette som er meininga med Nasjonal transportplan, som skal gje ei heilskapleg prioritering av ressursbruken på tvers av dei ymse transportmidla, og der vi samtidig får fram korleis midlane skal prioriterast internt i den einskilde sektoren over ein tiårsperiode.

I samband med ny Nasjonal transportplan i 2013 vil det bl.a. vera viktig å vurdere utbyggingsstrategien av det norske jernbanenettet, slik jernbanedirektøren tek til orde for i sitt intervju med Aftenposten. Det gjeld bl.a. større samanhengande utbyggingsparsellar med dobbeltspor på intercitystrekningane, og korleis utbygginga eventuelt skal organiserast og finansierast. Det går no føre seg, som grunnlag for arbeidet med Nasjonal transportplan, ei rekkje utgreingar i regi av Jernbaneverket som Samferdselsdepartementet har teke initiativet til. Ei konsekvensutgreiing av ei meir samanhengande dobbeltsporutbygging på intercitystrekningane på Austlandet og ei større utgreiing av bygging av høg fartstog mellom dei største byane i Sør-Noreg er to av fleire døme.

Eg er oppteken av at Jernbaneverket driv si verksemd

mest mogleg effektivt. Dersom jernbanedirektøren meiner at dette kan skje gjennom auka konkurranse om jernbaneprojekt, og dette bl.a. ikkje er negativt for tryggleiken innanfor jernbanen, tek eg det med meg i det vidare arbeidet.

Borghild Tenden (V) [11:11:51]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg vil komme litt tilbake til det, for jeg synes ikke hun svarte helt på det jeg spurte om.

Det er mange gode formål å bruke penger på innenfor samferdselssektoren. Mandag i forrige uke hadde jeg den glede å kjøre med Bybanen i Bergen i rushtiden. Jeg kunne med egne øyne se hvilken suksess dette var. Jeg håper statsråden også har kjørt med denne banen.

Venstre var i regjering en sterk pådriver for Bybanen. Nå har de store planer i Bergen om utvidelse mot Flesland, deretter mot Åsane, som vil innbefatte Norges Handelshøyskole, og senere til Fyllingsdalen via Haukeland sykehus. Det er imidlertid svært dyrt med baneløsninger, noe statsråden helt sikkert er klar over. Er bybaneutbygging noe statsråden vil prioritere, og hvis ikke, har statsråden noen tanker om hvordan finansieringsspørsmålet kan løses, slik at viktige bybaneutbygginger kan realiseres?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:12:57]: Det kunne vore interessant å lufta dette med bybane i ein noko større samanheng enn som ein del av mindreforbruket i 2010. Men lat meg understreka at i Soria Moria II står det at det er regjeringas ansvar å sørgja for at fylkeskommunane har dei midlane som trengst for å sikra eit godt kollektivtilbod, òg midlar til bybane der det er aktuelt.

Det er ei problemstilling som må lyftast meir fram i samband med arbeidet med ny Nasjonal transportplan.

Det er snakk om svære midlar, dette, så det må, som representanten Tenden er inne på, gå føre seg ei nøyare drøfting av prioriteringar enn vi har hatt høve til så langt.

Borghild Tenden (V) [11:14:04]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er fullstendig klar over at det er fylkeskommunens ansvar, men det kommer nå mange positive signaler bl.a. fra veidirektøren, Terje Moe Gustavsen. Han sier at befolkningsveksten og høyere inntekter vil føre til økt trafikk først og fremst i storbyområdene, og at kollektivsatsingen derfor er nødvendig.

Jernbanedirektøren ønsker en mer helhetlig utbygging, som jeg nevnte i mitt spørsmål, og hun ønsker også mer konkurranse. Hvis Aftenposten 10. mars siterte samferdselsministeren rett, støtter hun opp om dette. Kan samferdselsministeren si litt mer konkret om hva hun tenker om fremtidig finansiering og økt konkurranse?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:14:55]: Som eit grunnlag for arbeidet med ny Nasjonal transportplan har Samferdselsdepartementet bestilt ei eiga utgreiing som går på omgrepet «kost–nytte», korleis vi brukar dette i dag, og om det er alternative måtar i bruka sjølve omgrepet på. Vi har òg bestilt ei utgreiing som går på erfaringar med ulike finansieringsformer frå andre land.

Når det gjeld jernbanen, vil eg seia at jernbanedirektøren no tenkjer spennande tankar som vi vil få høve til å drøfta nærmare i samband med ny Nasjonal transportplan. Det er òg viktig å vidareutvikla dei kontraktstrategiane som dei har i dag, og å utvikla ein berekraftig leverandørmarknad. Så vil eg svara eit klart ja, eg meiner staten må bidra i større grad enn i dag med tilskot til bybanar.

Spørsmål 2

Harald T. Nesvik (FrP) [11:16:13]: «Det har fremkommet spørsmål om hvorvidt det er mulig å få til en mer samordnet og langsiktig fremleggelse av rutetilbudet i Norge, slik at turoperatører som er helt avhengig av å kunne planlegge i en lengre horisont, vet hvilke ruter som går, og ikke minst når. For en nasjon som Norge med mange fergestrekninger, hurtigbåter og ikke minst mange gode opplevelser ute i distriktet må kunne samordne og planlegge innen samferdselssektoren bedre enn i dag.

Vil statsråden ta et slikt initiativ vedrørende ruteplanlegging?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:16:49]: Eg har forståing for at reiselivsnæringa ynskjer langsiktig ruteplanlegging. Turistar er ein viktig del av kollektivtrafikantane mange stader. Dette må ein ta omsyn til i ruteplanlegginga. Samtidig må kollektivtrafikken innrettast slik at ein kan handtera alle reisande på ein god måte, uavhengig av kven dei reisande er.

Langsiktig ruteplanlegging betyr låsing av ruteplanar over fleire år. Dette fører til ein tregleik som kan hindra naturleg marknadstilpassing og tilbodsutvikling i dei fastsette ruteperiodane.

Dersom ein ruteplan som skal gjelda i eitt år, skal liggja føre eitt år før han trer i kraft, betyr det at ruteplanen er låst for minst to år – eitt år i forkant pluss det året han skal gjelda. Det vil neppe opplevast som fleksibelt av verken lokale styresmakter, lokale brukarar, sentrale styresmakter eller operatørar.

Reiselivet sine behov må difor vurderast opp mot behova til andre næringar og kva som vil vera best for alle reisande, òg dei som ikkje er turistar.

For kommersielle ruter – fly, ekspressbussar og ferjeruter til utlandet – ligg det i driftskonseptet at ein må tilpassa seg marknaden. Det både kan og vil vera naudsynt for operatørane av desse rutene å kunna endra rutene i tråd med endringar i marknaden utan å måtta venta i fleire år for å få høve til å gjennomføra endringane. Ruter tilrettelagde gjennom offentlege kjøp må òg tilpassa seg ruteendringar i den kommersielle marknaden. Dette gjer det krevjande å påleggja alle operatørar i bransjen å koma med nye ruteplanar på ein felles dato.

Eg er ikkje einig i at ruteplanlegginga i samferdselssektoren ikkje er god i dag. Fylkeskommunane, som er ansvarlege for den lokale rutetrafikken i kvart fylke, samordnar alle sine ruter og tilpassar dei til det lokale behovet. Representanten Nesvik nemner ferjer og hurtigbåtar spesielt. Erfaringa er at ruteendringane i ferjesektoren er

få og små. Dei fleste kjem av endringar i rutene til annan kollektivtrafikk. I eit lengre perspektiv har trenden i ferjesektoren vore fleire avgangar, som ein del av eit betre tilbod.

Lat meg likevel peika på at ruteplanlegginga og samordninga kan og bør bli betre. Eg vil vurdera om det skal stillast krav til at ruteplan skal fastsetjast og kunngjerast tidlegare i høve til det som blir praktisert i dag. Eg vil sjå dette i samanheng med departementet sitt pågåande arbeid med ein nasjonal reiseplanleggjar. Prosjektet har så langt omfatta utgreiing og forankring av ein organisasjon for etablering av ein nasjonal, konkurransenøytral reiseplanleggjar for kollektivtransport. Fylkeskommunane, transportetatane og kollektivtransporttilbydarane tek del i arbeidet med etablering og drift av reiseplanleggjaren som eit spleiselag og eit samarbeidsprosjekt. Det er konsensus om at det skal etablerast eit nasjonalt datagrunnlag basert på dagens regionale reiseplanleggjarar. Det blir lagt opp til å etablere denne planleggjaren i 2012.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:20:01]: Statsråden var den 10. februar i år til stede hos NHO og fikk seg forelagt reiselivets samferdselsløft. Statsråden selv hadde ordet og innledningen i saken. Jeg var til stede og hørte statsråden si at hun nettopp ville se på det som hadde med disse rutefastsettelsene å gjøre. Det er i den forbindelse jeg stiller spørsmål om hva som er gjort, og om man vil gjøre noe, eller om man vil se på det i forbindelse med den nasjonale ruteplanleggeren.

La meg få utfordre statsråden bare på ett punkt. Man sier man skal utvikle en digital nasjonal reiseplanlegger, og den skal gjøres gjeldende fra 2012. Når vil man se utkastet til en slik ruteplanlegger? Og vil man da sørge for at den er nasjonal, dvs. at den ikke er avhengig av fylkesgrenser, som dagens ruteplanleggere er?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:21:03]: Eg kan ikkje her og no gå i detalj om framdrifta, altså når eit utkast vil vera klart. Det som eg kan seia, er at ein er utolmodig etter å få dette på plass. Som eg alle-reie har sagt: På den eine sida er det visse hinder her både i forhold til tid og i forhold til endringar i marknaden som gjer seg gjeldande for endra rutetider og samordning av rutetider. Samtidig er det heilt openbert at her er det eit behov for ei betre samordning enn i dag. Ein er utolmodig etter å få denne reiseplanleggjaren på plass. Og skal han vera nasjonal, må han gå på tvers av fylkesgrensene.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:22:09]: Men hvis den skal gjøres gjeldende fra 2012, må vi forholde oss til 1. januar 2012. Da er det jo på tide at man i hvert fall begynner å se konturene av det arbeidet som er gjort, og ikke minst innspill til hva det skal innbefatte.

Vil man da sørge for at det er et system for billettbestilling i forbindelse med denne reiseplanleggeren? Vil man sørge for at dagens system blir bedre? Hvis du befinner deg i Bodø i Nordland og skal til Tromsø, og legger det inn i 177, får du beskjed om at Tromsø er et ukjent sted

fordi det ikke finnes i det fylket, og vice versa. Det viser håpløsheten i dagens system.

Så spørsmålet til statsråden er følgende: Vil det bli opprettet et system for billettbestilling? Og vil man sørge for at man senest i budsjettet kan treffe en beslutning, slik at det gjøres gjeldende fra 1. januar 2012?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:23:12]: Lat meg aller fyrst seia at representanten Nesvik sjølv viser til eit utmerkt eksempel på korleis det ikkje skal vera.

Når det gjeld den detaljerte planlegginga, er det altså fylkeskommunane, transportetatane og kollektivtransporttilbydarane som arbeider i lag. Dette er eit arbeid som no er i full gang, både med sjølve etableringa og dei forpostfektingane som må gjerast der, og korleis drifta skal føregå.

På spørsmål nr. 2, som gjeld budsjettet for 2012, er svaret mitt ja. Min intensjon er at denne planleggjaren er på plass i 2012. Det betyr at her må det vera eit grunnlag for vedtak i statsbudsjettet for 2012.

Presidenten: Stortinget går nå til spørsmål 14.

Spørsmål 14

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ketil Solvik-Olsen til olje- og energiministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av olje- og energiministeren, som er bortreist.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:24:31]: «Videreutvikling av oljenasjonen Norge er viktig. Statsminister Stoltenberg slo fast i spørretimen 16. februar 2011 at det kan være behov for nye utredninger for å tilfredsstille krav til en konsekvensutredning i nord, og at det må lages et konsekvensutredningsprogram.

Må en konsekvensutredning innebære nye utredninger hvis fagmiljøene mener allerede innhentet informasjon er tilstrekkelig, og hvor raskt kan man egentlig gjennomføre en tilfredsstillende konsekvensutredning?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:25:02]: Før eit nytt område på norsk kontinentalsokkel kan opnast for petroleumsverksemd, følgjer det av petroleumslova og petroleumsforskrifta at Olje- og energidepartementet skal gjennomføra ei konsekvensutgreiing. Konsekvensutgreiinga skal beskriva pårekna verknader av opning av det nye området for petroleumsverksemd, forskjellige moglege alternativ for framtidig petroleumsverksemd i området, og verknaden av desse.

Utgreiinga skal baserast på eit fastsett konsekvensutgreiingsprogram. Programmet skal klargjera kva forhold konsekvensutgreiinga skal greia ut om, også kva utgreiingar som er nødvendige for å gje eit godt beslutningsgrunnlag.

Utkastet til konsekvensutgreiingsprogram skal sendast på offentleg høyring i minst seks veker. Det endelege programmet blir fastsett på basis av innkomne merknader.

Sjølve konsekvensutgreiinga blir gjennomført på bakgrunn av det fastsette konsekvensutgreiingsprogrammet og skal i innhald, omfang og detaljgrad tilpassast den konkrete saka. Det følgjer av petroleumslova og -forskrifta at konsekvensutgreiinga så langt som mogleg skal baserast på kunnskap som ligg føre, og nødvendig oppdatering av denne.

Det inneber at departementet i høyringsprosessen knytt til utkastet til konsekvensutgreiingsprogram vil greia ut om kva kunnskap som allereie ligg føre, og kva kunnskap som eventuelt må oppdaterast eller framskaffast.

I den grad dei aktuelle fagmiljøa er einige om at kunnskapen som ligg føre, er tilstrekkeleg, skal denne så langt som mogleg leggjast til grunn som ein del av konsekvensutgreiinga.

Kor raskt ei konsekvensutgreiing for opning av nye område for petroleumsverksemd i nord kan gjennomførast, vil dermed vera avhengig av kva for kunnskap som må oppdaterast i dei aktuelle områda, eventuelt kor mykje ny kunnskap som må framskaffast.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:27:12]: Etter at jeg leverte inn mitt spørsmål forrige torsdag, har regjeringen lagt fram sin forvaltningsplan. Ikke minst har statsministerens signaler vært relativt offensive i forhold til muligheten for å gjennomføre en konsekvensutredning raskt etter neste valg. Problemet til statsministeren er at han selv ikke kan være med på å fatte det vedtaket så lenge han har SV på slep, men det blir hans problem.

Fremskrittspartiet, som ønsker å gjennomføre en konsekvensutredning raskt for å få tilgang til ressurser på en drivverdig og bærekraftig måte, trenger da å få en liten avklaring fra regjeringen. Anser en at det er åpenbare kunnskapshull i dag, som de utredningene regjeringen iverksetter i forbindelse med forvaltningsplanen som nå er framlagt? Er det åpenbare kunnskapshull som man har valgt ikke å starte utredninger på? Eller kan en anta at hvis alt går bra med utredningene, så har en den kunnskapen en trenger i 2013 for å dekke de kunnskapsbehovene som vil melde seg?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:28:13]: Det kjennest litt underleg for meg å stå her og gjera greie for prosedyrane knytte til nettopp konsekvensutgreiing, fordi eg veit at representanten Solvik-Olsen er vel kjend med akkurat det. Det gjev han ei moglegheit til på nytt å fremja eit synspunkt som er vel kjent, nemleg kva som er Framstegspartiet sitt ynske.

Eg svarar i dag på vegner av ein ny olje- og energiminister, og mitt råd vil nok for det fyrste vera å lesa dei dokumenta som vart lagde fram av regjeringa på fredag, som gjer greie for kva kunnskap som no skal innhentast av ulike departement, og så eventuelt ta dette vidare opp med den ansvarlege statsråden.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:29:27]: Nå var det ikke jeg som valgte at olje- og energiministeren ikke ville møte i Stortinget i dag, det er regjeringens valg.

Grunnen til at jeg tar opp dette, er nettopp at statsmi-

nisteren den 16. februar ga inntrykk av at det her var en masse formelle prosesser som måtte gjennomføres, og at en dermed ikke bare kunne hente inn eksisterende utredninger, sammenfatte dem og lage en konsekvensutredning. Men signalene han kom med forrige fredag, var at her ville alle utredninger være på plass, de kunne bare klippes og limes, med en faglig tyngde riktignok, inn i en konsekvensutredning, og at en dermed ikke ville tape tid. Så han har gitt to ulike signaler i løpet av bare en måneds tid. Det er hans – la oss si – gode måte å være omtrentlig på for å slippe unna enhver vanskelig situasjon.

For dem som skal styre etter 2013, er det likevel interessant å få vite om regjeringen klarer å identifisere at de går inn på alle områder der en vet at det trengs kunnskap, eller om en bevisst i dette utelater enkelte områder for å kunne trenere en framdrift i 2013.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:30:29]: No skal både Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Miljøverndepartementet gjennomføre sine delar av kunnskapsinnhentinga om verknader og ringverknader av auka satsing på verdiskaping, som t.d. reiseliv og fiskerirelatert verksemd, i tillegg til det som Olje- og energidepartementet sjølv skal innhenta av meir kunnskap.

I sum skal all den kunnskapen som no skal hentast inn, kunna brukast som grunnlag for neste oppdatering av forvaltningsplanen. Dette er eit arbeid som vil bli starta opp raskt. Eg har ikkje nokon grunn til å tru at det er område der det i dag manglar kunnskap, som bevisst er haldne unna i det arbeidet som no skal gjerast. Det vil gje eit breiare grunnlag for neste oppdatering av forvaltningsplanen. Det er det ingen tvil om.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 3.

Spørsmål 3

Bent Høie (H) [11:32:05]: «Fagmiljøet og brukerorganisasjonene rapporterer om at tilgangen til avgiftningsplasser for rusavhengige i Oslo har blitt dårligere de siste årene, spesielt for alkoholavhengige. I det nye systemet må den rusavhengige ha henvisning, som skal bli vurdert av et inntaksteam, før en kan få tilbud om avgiftning eller akutt plass. Dette krever så mye fra pasienten at noen pasienters rett til spesialistbehandling ikke blir oppfulgt.

Hva vil statsråden gjøre med dette?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:32:39]: Det fremgår av pasientrettighetsloven og prioriteringsforskriften at spesialisthelsetjenesten på grunnlag av en henvisning fra lege eller sosialtjeneste skal foreta en vurdering av den henviste rusmiddelavhengiges helsetilstand og rett til nødvendig helsehjelp. Dersom helsetilstanden vurderes å være akutt, vil vedkommende få tilbud om akutt innleggelse. Tall fra Norsk pasientregister for 2010 viser at om lag 22 500 pasienter ble henvist til rusbehandling i 2010. Nesten 85 pst. fikk rett til nødven-

dig helsehjelp, og bare en liten andel ble vurdert å være akutt.

De regionale helseforetakene skal sørge for tilstrekkelig kapasitet i tilbudet til rusavhengige, både når det gjelder øyeblikkelig hjelp og oppfølgende behandling. Når det gjelder tilbudene i Oslo om øyeblikkelig hjelp og akutt-plasser for pasienter med rusproblemer, opplyser Helse Sør-Øst at det nå er etablert en god og forutsigbar tilgjengelighet til øyeblikkelig hjelp og rask vurdering på spesialistnivå av behovet for videre behandling. Åpningen av rusakuttmottaket og den senere samlokaliseringen med avgiftningsavdelingene på Aker universitetssykehus er en betydelig faglig styrking og omstilling av tilbudet innenfor akutt- og avgiftningsapparatet i Oslo. I stedet for rene avgiftningsplasser er det nå døgnåpent mottak med 13 plasser for akutt innleggelse og 40 plasser for avgiftning. Ifølge Helse Sør-Øst får alle som trenger innleggelse på en avgiftningsavdeling i forbindelse med en akutt krisesituasjon, dette gjennom dagens akuttilbud ved Oslo universitetssykehus.

Rusakuttmottaket er åpent for alle som trenger det, og det er også anledning for rusmiddelavhengige til selv å oppsøke rusakuttmottaket uten henvisning. Disse vil ifølge Helse Sør-Øst få hjelp og veiledning, slik at samarbeidspartnere kobles inn for at henvisning for planlagt avgiftning blir behandlet etter gjeldende regelverk. Vurderes helsetilstanden som akutt ved en slik egenhenvendelse, vil pasienten selvsagt bli lagt inn.

Når det gjelder tilbudet til pasienter med alkoholproblematikk i Oslo, opplyser Oslo universitetssykehus at den gjennomsnittlige beleggsprosenten på avgiftningsplassene i 2010 var nede på 60–70.

Det fremgår videre av orienteringen fra Helse Sør-Øst at rusakuttmottaket har etablert et nært og godt samarbeid med rusakuttmottaket ved Legevakten i Oslo, og at pasienter overføres fra Legevakten til rusakuttmottaket ved behov. Av de pasientene som kommer til undersøkelse ved rusakuttmottaket, er det ikke alle som ønsker eller trenger innleggelse på en avgiftningsavdeling.

Jeg oppfatter tilbakemeldingene jeg har fått fra Helse Sør-Øst slik at de følger utviklingen nøye og har et stort fokus på og beredskap for å sikre nødvendig kapasitet i forbindelse med den omstillingen av akutt- og avgiftningsapparatet som er gjennomført i Oslo. Ingen rusmiddelavhengige som har behov for avrusning eller akutthjelp, skal bli avvist.

Bent Høie (H) [11:35:58]: Da rusakuten i Oslo ble etablert med 13 nye akuttplasser, tror jeg ikke det var noen som trodde at det delvis skulle finansieres gjennom at en nedla henholdsvis 12 og 17 avgiftningsplasser. Det betyr at i realiteten er kapasiteten på avgiftningsplasser i Oslo nå redusert med 29. Isteden har en fått 13 akuttplasser. Men ved de akuttplassene drives ikke avrusning. Det betyr at det blir en ny vurdering videre før en eventuelt får en avgiftningsplass.

I beskrivelsen av dette fra Oslo universitetssykehus står det at det er de som bruker illegale rusmidler, som skal prioriteres. Det betyr at alkoholikere, som tidligere kunne

spasere inn og få avgiftning, ikke lenger kan dette. Mener helseministeren dette er en god ordning?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:37:04]: Det samme regelverk gjelder for rusavhengige som for alle andre mennesker som er syke. Hvis de trenger akutt hjelp, hvis de trenger akutt innleggelse på sykehus, skal de få det. De har samme rett til behandling og hjelp som alle andre. Da er det ikke snakk om at man ikke har kapasitet til å ta imot noen på akuttmottak. Hvis det vurderes slik at noen skal inn på akuttmottak, så skal de ha plass.

Det som vi i hvert fall har fått opplyst fra Oslo universitetssykehus nå og fra Helse Sør-Øst, er at fordi de har balanse mellom akuttplasser og disse avgiftningsplassene, så har de en kapasitet, og de regner kapasiteten sin for å være god. Men det er klart at dette vil vi alltid følge opp, for det er viktig at de som trenger det, opplever at de får akkurat den samme behandlingen og beredskapen som alle andre.

Jeg vil bare igjen gjenta det jeg sa, at når det gjelder beleggsprosenten på avgiftningsplassene i 2010, var den nede i 60–70.

Bent Høie (H) [11:38:19]: Jeg er fullstendig klar over at på papiret har rusavhengige samme rettigheter som alle andre pasienter. Men skal den rettigheten ha et reelt innhold, må papirrettigheten håndteres på en annen måte for denne pasientgruppen enn for f.eks. somatiske pasienter som venter på en kneoperasjon.

Det er en klar tilbakemelding fra fagmiljøet i Oslo om at tilgangen på avrusning for de slitne alkoholikerne i Oslo er blitt dårligere etter denne omleggingen. Hva er det i pasientgrunnlaget i Oslo som gjør at en mener at det er forsvarlig at 29 avrusningsplasser i spesialisthelsetjenesten i Oslo er forsvunnet? Det er ingen ting i pasientgrunnlaget som tilsier at det er behov for færre avrusningsplasser, tvert imot. En burde opprettholdt det samme antallet som før.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:39:27]: Jeg vil bare gjenta det jeg sa, at kapasiteten regnes for å være god. Men vi er selvfølgelig avhengige av at pasienter både blir henvist og blir brakt inn, enten det er akutt eller gjennom henvisning fra legevakt eller fastlege.

Jeg vil også understreke at jeg i oppdragsdokumentet har bedt spesielt om håndtering av rusmiddelavhengige, fordi de tidligere også har falt utenom hjelpeapparatet. Tilbudet har ikke vært godt nok. Vi er opptatt av at uansett om de blir hentet av ambulanse ved en overdose, eller det gjelder andre former for akutthjelp, så skal de få akutthjelp. Dette er viktig, for dette er en sårbar gruppe som vi er opptatt av å håndtere på beste måte.

Spørsmål 4

Sonja Irene Sjøli (H) [11:40:39]: «Helseforetakene overtok fra 1. januar 2010 ansvaret for den kommunale jordmorberedskap/følgetjeneste. Gravide med mer enn 1 ½ time til fødested har rett på følgetjeneste. Det kommer

nå henvendelser fra mange kommuner, bl.a. fra Meland, som viser til at helseforetakene ikke tar dette ansvaret fullt ut, og at det fører til et redusert tilbud til fødekvinnene i kommunen og regionen.

Hva vil statsråden gjøre for å følge opp Stortingets vedtak om en forsvarlig følgetjeneste?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:41:15]: Representanten Sonja Irene Sjøli var en kunnskapsrik saksordfører da Stortinget i 2009 drøftet stortingsmeldingen En gledelig begivenhet, om en sammenhengende svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg. I innstillingen gikk Stortingets flertall inn for at lokal jordmortjeneste som hovedregel fortsatt skal være et kommunalt ansvar. Flertallet stilte seg også positivt til avtaler om ulike former for samarbeid om ansvarsfordeling på tvers av kommuner og helseforetak.

Som representanten er kjent med, har tilbudet om følgetjeneste ikke vært likeverdig i alle kommuner. Hensikten med å overføre ansvaret for følgetjenesten til regionale helseforetak var å skape en tydelig ansvars plassering. De regionale helseforetakene har fra før ansvar for all syke-transport, herunder ambulansetjenesten, og fra 1. januar 2010 fikk de også ansvar for følgetjenesten.

Helsedirektoratets kvalitetskrav til fødselsomsorgen legger til grunn et behov for døgnekontinuerlig vaktberedskap og følgetjeneste med halvannen times reisevei til fødestedet som en veiledende grense. For å sikre en forsvarlig følgetjeneste kan det ifølge veilederen være nødvendig for foretakene å inngå avtaler med kommuner om lokal vaktberedskap. Følgetjenesten skal organiseres i samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten, med prehospitale tjenester som legevakt og ambulanse og kommunal jordmortjeneste.

Kommunens ansvar for svangerskapsomsorgen og oppfølging etter fødsel er uendret. Det er ansvaret for følgetjenesten som er lagt til helseforetakene. Sammen må de som har ansvaret for helheten, regionale helseforetak og kommuner, finne frem til den beste organiseringen.

I den aktuelle saken har det oppstått en uenighet i forbindelse med drøfting av organisering av følgetjenesten i Nordhordland, spesielt i fem kommuner.

Helse Vest skal påse at følgetjenesten for gravide i regionen er likeverdig og i tråd med nasjonale faglige anbefalinger. Ved kortere avstand til fødeinstitusjon enn halvannen time, slik det er i noen av disse kommunene, kan det være hensiktsmessig å organisere følgetjenesten slik at vakthavende jordmor på sykehuset rykker ut i ambulanse ved behov i samråd med AMK. Helse Bergen og de aktuelle kommunene må sammen finne frem til løsninger som ivaretar helheten og kvaliteten i tilbudet til gravide og fødende, inkludert følgetjenesten.

Sonja Irene Sjøli (H) [11:43:53]: Jeg takker for svaret. Jeg synes for så vidt ikke at det var noen tydelig og klar oppfølging fra statsrådens side. Det er nemlig ikke bare i de fem kommunene dette gjelder. Vi har fått melding fra Den norske jordmorforening som sier at dette gjelder for hele landet. Kommuner varsler oppsigel-

ser av jordmødre som er i beredskap og har følgetjeneste.

I St.meld. nr. 12 for 2008–2009 sa Nasjonalt råd for fødselsomsorg at «følgetjenesten må ha kompetanse i grunnleggende fødselshjelp» osv., «komplikasjoner, samt å ta seg av den nyfødte». Men departementet sier i samme stortingsmelding at i praksis vil det være jordmor, men at «andre yrkesgrupper kan også være aktuelle». Hvilke andre yrkesgrupper mener statsråden har den nødvendige kompetanse til å ta dette ansvaret?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:44:47]: Det må eventuelt vurderes i det enkelte tilfellet.

Følgetjeneste får man når det er en og en halv times reiseavstand eller mer. Jeg må si at jeg er ganske godt kjent på Vestlandet og i kommunene rundt Bergen, og jeg kan ikke forstå at det er det fra Meland kommune. Så skal jeg ta forbehold om de ytterste grensene av Meland, men dette er altså nærmeste kommune til Bergen. Og det er mange innenfor Bergen kommunes grenser som har kortere vei til Haukeland enn man har fra senteret i Meland. Så det er det som er det førende.

Så er jeg veldig opptatt av at både svangerskaps- og barselomsorgen og assistansen til fødende skal være god, og da mener jeg faktisk at det beste er at det inngås gode avtaler mellom de kommunale jordmødrene og helseforetaket. Jeg er helt sikker på at det vil de også klare å få til i denne sammenhengen. Men det er slik at i Meland og i andre kommuner følger man de retningslinjene som har vært veiledende i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen, og så er Helsedirektoratet i ferd med å utarbeide videre faglige retningslinjer for dette.

Sonja Irene Sjøli (H) [11:46:08]: Som jeg sa, gjelder det ikke bare Meland kommune, som statsråden henviser til. I mange kommuner over hele landet har de fødende langt mer enn en og en halv times vei til fødeavdelingen. Da er det snakk om hvem som skal ha ansvaret for følgetjenesten. Jeg må si at når jeg vet at departementet har foreslått profesjonsnøytralitet, blir jeg ganske bekymret. Da blir det usikkerhet om hva som er tilstrekkelig kompetanse i utførelsen av den enkelte tjeneste, og om hvorvidt kravet til forsvarlighet blir en betegnelse på en kvalitetsmessig minstenorm, eller minstestandard. Slik kan det selvfølgelig ikke være. Forsvarlighet må ses mot begrepet «god praksis» og ikke mot en grenseverdi mot det ulovlige. Hvis det blir profesjonsnøytralitet, blir det usikkerhet om hvem som kan ta dette ansvaret. Jeg skal love deg at som jordmor vet jeg hvilket ansvar det er å stå ute i distriktene og ha ansvar for å følge kvinner som kan føde underveis, til sykehus. Det er ikke hvem som helst som kan gjøre det.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:47:22]: Nå foregriper representanten Sjøli den nye helse- og omsorgsloven. Jeg har bare lyst til å si at når det gjelder profesjonsnøytralitet, som var ute i høringen, dreier det seg ikke om fritak for kompetanse – overhodet ikke. Det dreier seg heller ikke om fritak for kvalitet. Det er veldig vik-

tig at kvalitetskrav og kompetanse følges nøye, men her er det jo også snakk om hvordan kommunene sammen organiserer seg.

I forbindelse med behandlingen av den stortingsmeldingen som representanten Sjøli selv var saksordfører for, ble det sagt at her kan kommuner samarbeide. Her kan man samarbeide også med kommunale jordmødre, de kan ha beredskap. Men ansvaret for følgetjenesten for dem med mer enn halvannen times reisevei ligger hos helseforetaket.

Jeg har også hørt at andre kommuner – som er bedre eksempler enn Meland, for i Meland har man tross alt ikke så lang vei til Haukeland – har stilt spørsmål ved dette. Dette er noe som vi selvfølgelig følger opp, for det er viktig at fødende kvinner har den tryggheten for at når de har lang vei, skal de ha følgetjeneste.

Spørsmål 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Arne Sortevik til ministeren ved Statsministerens kontor, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende.

Arne Sortevik (FrP) [11:48:47]: Jeg registrerer at finansministeren er samordningsminister. Spørsmålet er like fullt følgende:

«Store prosjekter av nasjonal og/eller regional betydning mangler ofte samordning av forhold fra flere berørte sektorer og etater for å sikre samfunnsøkonomisk nytte. Dette gjelder både forvaltningsprosjekter og investeringer innen infrastruktur. Når forhold berørt av flere departementer åpenbart påvirker både prosjektøkonomi og samfunnsøkonomisk nytte, er det ofte fravær av statlig styring fra øverste statlig myndighet.

Hva er regjeringens mål, strategi og tiltak for å sikre bedre samordning?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:49:35]: Finansministeren er nok en viktig samordningsminister på viktige områder som berører statens finanser, og jeg tror det som spøreren nå spør om, er et spørsmål om god forvaltning av statens midler og statens finanser. Så jeg tror det skal gå bra.

Regjeringen la fram St.meld. nr. 19 for 2008–2009, Ei forvaltning for demokrati og fellesskap, og i denne dro en opp viktige retningslinjer for styring og samordning i statsforvaltningen. Der beskrives bl.a. prinsippene for god måloppfyllelse og hvilke virkemidler regjeringen legger vekt på for å bidra til bedre samordning og styring i forvaltningen.

Regjeringen er den sentrale instansen for samordning i statsforvaltningen. Alle viktige saker skal legges fram for regjeringen og den statsråden som er ansvarlig. Saker som har økonomiske og administrative følger, skal legges fram for regjeringen. Fagstatsrådene har ansvaret for å forberede sakene og sørge for at alle relevante sider i en sak kommer fram. For å sikre at dette skjer, er det etablert

flere retningslinjer og prosedyrer for hvordan saksforberedelsen skal være. Et av de mest sentrale punktene i dette er at saken skal legges fram for de statsråder som kan ha interesse av saken.

Når saken blir lagt fram for regjeringen, er det sentralt at saksframlegget alltid skal være basert på den beste kunnskapen om sammenhengen mellom mål og virkemiddel. Derfor er det satt krav om hvilke konsekvenser som skal utredes. Disse kravene er bl.a. nedfelt i utredningsinstruksen, som er fastsatt ved kongelig resolusjon, og i retningslinjer for forberedelse av saker som skal til regjeringen, fastsatt av Statsministerens kontor.

For å sikre at regjeringen får et godt beslutningsgrunnlag ved behandlingen av store investeringsprosjekter, blir disse prosjektene kvalitetssikret av uavhengige, eksterne miljøer. Som en del av kvalitetssikringen av konseptvalget, som det heter, skal det gjennomføres såkalt KS 1-utredning, som går på selve konseptet og selve innholdet i den investeringen som skal gjøres. Det blir også gjennomført en behovsanalyse. Et viktig formål med denne analysen er å finne ut hvem som er interessenter vedrørende det aktuelle prosjektet, også de som er utenfor den sektoren som prosjektet budsjettmessig hører inn under.

Det er også i den videre utredningen av slike prosjekter lagt vekt på at en skal ivareta interessene til andre interessenter, bl.a. gjennom opplegg for organisering og styring av prosjekter. Det er en bred kvalitetsvurdering som foregår når regjering og storting får seg forelagt store og tunge investeringsprosjekter.

Arne Sortevik (FrP) [11:52:49]: Takk for svaret, som handler mest om utredning og lite om samordning og ivaretagelse av samfunnsøkonomiske interesser.

Med Hardanger-mastene som bakteppe har jeg et eksempel som viser behovet for samordning. I Nordhordland planlegges en ny kraftlinje mellom Mongstad i Lindås og Kollsnes i Øygarden gjennom kommunene Radøy, Meland og Askøy. Mellom de samme punktene og gjennom de samme kommunene planlegges også et nytt veisamband, Tverrsambandet, som vil gi Bergensregionen en hardt tiltrengt ytre ringvei. Mitt spørsmål blir da: Vil finansministeren sørge for samordning for å legge ny kraftlinje i kabel langs ny vei istedenfor nye master i et flatt kystlandskap?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:53:47]: Når det gjelder den konkrete saken som representanten tar opp, ber jeg om forståelse for at det må vi komme tilbake til når alle sider ved det er utredet, og en er klar for en beslutning.

Men som et eksempel på god samordning mellom store offentlige prosjekter vil jeg peke på det som nå er foreslått i forbindelse med videreføring av E6 nordover mot Hamar og Lillehammer, samtidig som en skal bygge dobbeltspor på jernbanen på den samme strekningen. Her skal en nå legge til grunn at det blir en felles framføring – en kan f.eks. flytte masse fra vei til jernbane – slik at en ser disse to store prosjektene i sammenheng. Det er en god måte for å sikre en god framdrift av prosjektene, samtidig som en sikrer en mer kostnadseffektiv fram-

føring av den type prosjekter. Det vil en se mer av i framtiden.

Arne Sortevik (FrP) [11:54:47]: Ja, det er et godt eksempel.

Mitt eksempel går på at når man likevel skal grave for vei, kan man faktisk også grave ned kabel. Men poenget er at det ene utredes og gjennomføres uavhengig av det andre prosjektet. Det er der behovet for samordning på overordnet nivå kommer inn. Begge disse prosjektene, altså kraftlinjeprojektet og veiprojektet, har felles tids-horisont. Man tar sikte på å være ferdig i 2016. Så det er et godt utgangspunkt.

Da den forrige energiministeren, Riis-Johansen, svarte på spørsmål om dette den 3. mars, var konklusjonen at det er opp til den ene part om det er mulig å få til samordning. Det er jo et svar som tyder på liten vilje til å ta et aktivt ansvar for samordning på overordnet nivå. Så jeg gjentar: Er det politisk vilje hos regjeringen til å se på prosjekter som dette for å sikre at det faktisk blir samordnet der det er mulig å samordne?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:55:57]: Uten nok en gang å kommentere det aktuelle prosjektet er svaret: Ja, der det er muligheter for å få gevinster ved en samkjøring av store prosjekter, og der det er et betydelig innslag av statlig finansiering i begge deler, vil det i mange tilfeller være fornuftig med bedre samordning – det samme når det gjelder utførelse av aktuelle prosjekter. Det er jo nettopp dette som den interne saksbehandlingen er til for for å finne ut av, slik at de ulike statsråder som vet at de har en type prosjekter som også krysser over på andre statsråders prosjekter, bringer dette fram, slik at regjeringen samlet kan se på slike ting. Vi jobber med dette i regjeringen på flere områder, for å få både bedre kontrakter, en mer forutsigbar gjennomføring og god framdrift i prosjekter. Dette er et høyt prioritert område for regjeringen.

Spørsmål 6

Tord Lien (FrP) [11:57:16]: «Det er en kjent problemstilling at en lang rekke forskningsprosjekter som blir vurdert som «fremragende» og «eksepsjonelt gode» av Forskningsrådet, allikevel ikke mottar støtte. Ifølge Aftenposten den 7. mars har nå flere av universitetene vedtatt å sette av egne midler til den frie konkurransearenaen for den beste forskningen, dette under forutsetning av at Stortinget setter av like mye.

Hvordan vil statsråden legge til rette for at dette kan bli en realitet?»

Statsråd Tora Aasland [11:57:54]: Det er viktig å balansere de tematiske forskningssatsingene med tilstrekkelige midler til åpne arenaer der uventede funn kan tas videre. Gode, originale prosjekter bør ha en arena å søke midler på der de ikke må avvises fordi de faller utenfor et forhåndsdefinert tema.

Det er positivt at universitetene ønsker å bidra til en slik

åpen konkurransearena over sine egne budsjetter. Det er et tydelig signal om hvor viktig universitetene mener det er å styrke denne arenaen. Et slikt fellesløft er en god utnyttelse av det kvalitetsvurderingsarbeidet som allerede gjøres av Forskningsrådets internasjonale eksperter. Det ligger et stort potensial i de behandlede, rangerte søknadene til denne arenaen.

Så vil jeg si at Kunnskapsdepartementet allerede har prioritert den åpne konkurransearenaen i Forskningsrådet, gjennom å styrke den med 60 mill. kr i inneværende års budsjett. Dette ble gjort delvis gjennom omprioritering og delvis gjennom nye midler og vekst.

Videre vil jeg si at for 2012 er selvsagt dette en budsjettsak, som jeg dermed ikke kan kommentere konkret, utover å si at både vekst og omprioriteringer selvsagt vil bli vurdert også i neste års budsjett.

Alle pengene som går gjennom Forskningsrådet, kommer ikke fra Kunnskapsdepartementet. Det er også slik at det meste av midlene fra Kunnskapsdepartementet er bundet opp i langsiktige satsinger. Jeg tror derfor at på kort sikt ville det ikke vekke videre begeistring om jeg fra ett år til det neste omprioriterte midlene som i dag f.eks. går til utstyr, til Sentre for fremragende forskning eller til Sentre for forskningsbasert innovasjon, til fri prosjektstøtte. Derfor krever kursendringer ofte en kombinasjon av tid til omprioriteringer og friske midler.

Tord Lien (FrP) [11:59:47]: Jeg etterlyser for så vidt ikke noen klare løfter om budsjettøkning i neste års budsjett. Jeg har stor forståelse for at det er en debatt vi får komme tilbake til, men jeg tenker at denne salen er en glimrende arena for å ha noen visjoner.

Forskningsrådet er etablert for å være en nasjonal konkurransearena for den beste forskningen, og jeg vil si at det er blitt delvis svekket av veldig tematisk programstyring. Jeg er glad for at statsråden problematiserer at mange av pengene er bundet opp i lange prosjekter, og håper at jeg også i det kan lese signaler om at det er noe man vurderer å endre på. Jeg er også glad for at statsråden sier at alle pengene kommer ikke fra Kunnskapsdepartementet, og jeg håper det betyr at vi i framtiden får en tettere samordning av forskningsmidlene.

Jeg vil bare avslutte med å spørre om statsråden er enig i min visjon om at vi bør styrke Forskningsrådet som en nasjonal konkurransearena, med de interne prioriteringene det må medføre.

Statsråd Tora Aasland [12:00:52]: Statsråden er godt fornøyd med den måten Forskningsrådet eksisterer og fungerer på. Vi har jo likevel en evaluering av Forskningsrådet på gang, som skal sette oss i stand til kanskje å bruke det virkemidlet enda bedre.

Men jeg har lyst til å understreke at det faktisk er mye mer av forskningsfinansieringen som ikke er tematisk styrt, enn det som bare angår fri prosjektstøtte. Da vil jeg minne om at vi har fremragende senterforskning, og vi har en rekke andre områder som også inneholder såkalt grunnforskning, eller fri forskning. Alt er jo relativt i forhold til de begrepene man bruker, men det er også slik

at ikke alle midler i Forskningsrådet går til programmer. Omtrent halvparten av midlene i Forskningsrådet går til programmer som i sin tur også kan romme grunnforskning.

Så her tror jeg alle parter må være innstilt på at vi har en noe grundigere analyse og begrepsbruk før vi er veldig kategoriske, når vi går inn og sier hva som er fri, og hva som ikke er fri forskning, og om den frie er bedre enn den som er bundet til programmer.

Tord Lien (FrP) [12:02:04]: Jeg kan ikke komme på at jeg snakket om grunnforskning i det hele tatt. Jeg snakket om mindre grad av styring og større grad av fokus på kvalitet, noe jeg mener var intensjonen med etableringen av Forskningsrådet. God forskning kan være anvendt forskning og utvikling, og det kan være grunnforskning. Det er en selvfølge. Jeg synes de nye tankene fra Forskningsrådet om å gå gjennom begrepsbruken for de tingene er fornuftige, og det tror jeg for så vidt statsråden og jeg er enige om.

Men det er jo en gang slik at det står, som jeg sa i stad, mange prosjekter som er ratet i de to høyeste kategoriene – kategori 6 og 7 – uten støtte, mens man når det gjelder en del andre programmer, til en viss grad kompromisser på kvalitet. Jeg oppfatter at det er et problem, og jeg håper statsråden er enig med meg i at kvalitet i forskningen må være viktig, også for å skape entusiasme blant velgerne for økt satsing på forskning.

Statsråd Tora Aasland [12:03:11]: Jeg tar sterkt avstand fra at man kompromisser med kvalitet i den forskningen som har en overbygning eller en programoverskrift. Her er det snakk om å ha de beste forskerne, og når vi f.eks. satser på forskning for verdiskaping i landet og for internasjonale, globale utfordringer på klima, eller hva vi nå satser på forskning for, er det den beste forskningen som får midler, selv om den har en overskrift og er innunder et program.

For meg er det relevant å trekke inn begrepet grunnforskning. Jeg er fullstendig klar over at fri prosjektstøtte kan være noe mer, men la oss heller snakke om den forskerstyrte forskningen – den som er bestemt nedenfra, og ikke er en konsekvens av, la oss si, en forskningsmelding med satsingsområder og et forskningsråd som også har sine programområder. Men min påstand vil være at vi skal ha like god forskning innenfor programområdene, som det vi har innenfor den såkalte frie prosjektstøtte til forskning, og at det vi må inspirere og invitere til, er selvsagt å få enda mer og bedre forskning på begge disse områdene.

Spørsmål 7

Øyvind Håbrekke (KrF) [12:04:38]: «Mangfoldet av festivaler er stort, og offentlige tilskudd skal bidra til å styrke bredden. Relativt sett er det et fåtall som tilbyr rusfrie arenaer for ungdom. Skjærgårdsgospel og Midtnorsk Gospelfestival kombinerer rusfri profil med høy kvalitet i alle ledd. Disse festivalene har ingen inntjening på alkoholsalg, men oppfyller likevel kravene til egeninntjening.

Hva er årsaken til at disse festivalene ikke blir prioritert gjennom statlige tilskudd, og vil statsråden bidra til å rette opp i denne skjevfordelingen?»

Statsråd Anniken Huitfeldt [12:05:21]: Skjærgårdsgospel og Midtnorsk Gospelfestival har begge søkt om tilskudd fra Norsk kulturfond. Tilskuddsordningen til musikkfestivaler er den ordningen de har søkt på. For 2011 ble Skjærgårdsgospel tildelt 250 000 kr fra denne ordningen, mens Midtnorsk Gospelfestival fikk avslag på sin søknad.

Kulturrådets administrasjon har opplyst at det til grunn for begge vedtakene ligger en helhetlig vurdering, basert på faglig og kunstnerisk skjønn. Det er også lagt vekt på kunstnerisk innhold, program og profil, i tillegg til de øvrige kriteriene for festivalstøtteordningen. Disse kriteriene handler jo om formidlingsevne, publikumsoppslutning, vilje til å ta ansvar for de respektive sjangeres utviklingsmuligheter og evne til nytenking, festivalens rolle som tradisjonsbærer og deres kunstneriske visjon, festivalorganisasjonens soliditet, effektivitet, stabilitet og profesjonalitet, festivalens betydning og forankring i regionen, og geografisk beliggenhet, ringvirkninger og aktivitet som festivaler har utenom festivalperioden. Tilskudd til festivalen fra fylket og kommune er også et viktig kriterium, og også festivalens mulighet til egeninntjening.

Et annet eksempel på en festival som har mottatt festivalstøttemidler i år, er Rock Mot Rus i Andenes. De har mottatt 100 000 kr. Målrock i Årdal fikk imidlertid avslag på sin søknad.

Norsk kulturråd er pålagt å formidle fondets midler ut fra et faglig og kunstnerisk skjønn i samsvar med fondets formål. Det kan ikke klages til departementet over rådets faglige kunstneriske skjønn, kun over saksbehandlingsfeil. Departementet instruerer heller ikke Kulturrådet i enkeltsaker.

Øyvind Håbrekke (KrF) [12:07:20]: Jeg takker for svaret. Jeg har respekt for at statsråden ikke instruerer Kulturrådet i enkeltsaker, men vi har jo sett flere eksempler fra denne regjeringen på at man politisk har løftet opp sjangere eller segmenter som ikke har fått den oppmerksomheten man fortjener. For eksempel løftet kulturministeren senest i høst prisverdig nok fram countrysjangeren ved å si at de ikke hadde fått nok oppmerksomhet, at man nå politisk måtte løfte dem fram og si at de fortjente mer oppmerksomhet. Det er av og til en politisk oppgave.

Signalene fra Kulturrådet til disse festivalene er jo at man opererer med en litt rigid sjangerinndeling, som gjør at en del gode tilbud faktisk faller mellom flere stoler.

Da er spørsmålet til kulturministeren: Er det ikke på tide å spørre om ikke gospelsjangeren og rusfrie festivaler, som når bredere og et annet publikum, nå fortjener å få mer i uttelling av kulturmidlene enn det man har fått så langt?

Statsråd Anniken Huitfeldt [12:08:28]: Det jeg har tatt initiativ til, er en knutepunktfestival innenfor country, for det er en musikkart som ikke er representert blant knutepunktfestivaler. Det er heller ikke riktig, som repre-

sentanten sier, at rusfrie festivaler ikke mottar midler fra Kulturrådet. Det gjelder bl.a. GranittRock, som er tildelt 100 000 kr, det gjelder Rock Mot Rus på Andenes og det gjelder også Skjærgårdsgospel.

Så det er mange av disse festivalene som er rusfrie, og som henvender seg til et ungt publikum, som får midler, men det er ikke aktuelt å etablere en knutepunktfestival for den type festivaler som representanten er inne på.

Øyvind Håbrekke (KrF) [12:09:13]: Nei, jeg har respekt for at det ikke er aktuelt å opprette knutepunktfestivaler. Country er jo et eksempel på at man politisk ikke overlater alt til et kulturråd når det gjelder å utøve et faglig og kunstnerisk skjønn med hensyn til sjangere og hvem som fortjener støtte, men at man gir noen tydelige føringer også mellom sjangere, og at ikke alt er et faglig skjønn.

Da er mitt spørsmål: Er gospelsjangeren en slik sjanger, siden man tydeligvis ikke får noe støtte som står i forhold til aktiviteten på disse festivalene? Et annet spørsmål, som er et veldig viktig spørsmål, er om man ikke bør ta hensyn til at et rusfritt arrangement faktisk når andre målgrupper, familier f.eks., unger og ungdom, på en annen måte enn det andre arrangementer gjør. I tillegg har ikke disse arrangementene inntekter fra alkoholsalg. De har dermed et handicap slik sett som burde være en ekstra grunn for at man skulle få støtte og nå bredere målgrupper med kulturmidlene enn det man ellers klarer. Er ikke det viktige hensyn også for kulturpolitikken?

Statsråd Anniken Huitfeldt [12:10:22]: Representanten blander sammen to ting. Det ene er knutepunktfestivaler. Det er de eneste festivalene som får støtte på statsbudsjettet. Det er noen festivaler som har det, bl.a. Folkemusikkfestivalen i Førde, Øyafestivalen innenfor pop og rock, og så får vi nå en knutepunktfestival innenfor country. Det er kun disse som i dag står på Kulturdepartementets budsjett. Resten av festivalene får støtte fra Kulturrådet.

Det er altså slik at mange rusfrie festivaler får støtte fra Kulturrådet, og flere har også fått det etter å ha tatt kontakt med Kulturrådet for å få vite hvordan de skal oppfylle de kriteriene som Kulturrådet setter for offentlig støtte. Det er mange fantastisk gode festivaler i Norge. Det er mulig for flere av dem å få offentlig støtte gjennom festivalstøtteordningen, så jeg oppfordrer representanten til å ta kontakt med denne festivalen, be dem ta et møte med Kulturrådet for å klargjøre hvordan de kan imøtekomme de kriteriene som Kulturrådet setter for festivalstøtte. Det er mange rusfrie festivaler som får støtte.

Spørsmål 8

Fra representanten Torgeir Trældal til landbruks- og matministeren:

«Lenvikhalvøya er ikke en del av reinbeitedistriktets områder. I dag er det to til tre hundre rein som oppholder seg ulovlig på halvøya. Dette kan skape problemer for kommunens drikkevann.

Vil statsråden sørge for at de tamreinene som oppholder seg ulovlig på Lenvikhalvøya, snarest blir fjernet?»

Spørsmål 9

Fra representanten Per Roar Bredvold til landbruks- og matministeren:

«Jeg registrerer at lederen i Småbrukarlaget mener at likestilling og likeverd må inn i den kommende stortingsmeldingen om landbruks- og matpolitikken.

Er statsråden enig med Fremskrittspartiet i at det er viktigere og større utfordringer innenfor norsk landbruk enn kjønnsbalansen?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 10

Robert Eriksson (FrP) [12:11:40]: Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål til arbeidsministeren:

«1. mai 2000 ble det innført forskjellsbehandling av pensjonister i Statens pensjonskasse avhengig av pensjoneringsdato. Pensjonister med nøyaktig samme stilling, lønnsnivå og ansiennitet fikk svært forskjellig pensjon basert på om de ble pensjonert før eller etter 1. mai 2000. Høyeste grunnlag 30. april var 8 G pluss 1/3 av inntekten mellom 8 og 12 G. De som ble pensjonister 1. mai eller senere, kunne oppnå grunnlag 12 G. Pensjonen kan variere med ca. 130 000 kr etter dagens G.

Mener statsråden dette er rettferdig likebehandling?»

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:12:30]: Stortingsrepresentant Robert Eriksson har tatt opp et spørsmål knyttet til beregningsgrunnlaget for alders-, uføre- og etterlattepensjon i Statens pensjonskasse. Spørsmålet knytter seg til en lovendring i lov om Statens pensjonskasse fra 1. mai 2000.

De som ble pensjonert før 1. mai 2000, fikk pensjon beregnet av all arbeidsinntekt opp til 8 ganger folketrygdens grunnbeløp og 1/3 av arbeidsinntekt mellom 8 og 12 G. Reduksjonen av pensjonsgrunnlaget mellom 8 og 12 G er kalt for knekkpunktregelen. Med dagens grunnbeløp gjaldt knekkpunktregelen arbeidsinntekter mellom 605 000 og 907 000 kr. Ved opphevelsen av knekkpunktet fikk de som ble pensjonert etter 1. mai 2000, pensjonen beregnet av all arbeidsinntekt opp til 12 G.

Bakgrunnen for lovendringen var hovedtariffoppgjøret i staten våren 2000. Formålet var å sikre at staten som arbeidsgiver kunne tilby nødvendige betingelser for å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft. Ved behandlingen av saken i Stortinget var virkeområdet for lovendringen et sentralt tema, og Stortinget vedtok at opphevelsen ikke skulle få virkning for dem som allerede var pensjonert.

Saken har vært prøvd rettslig. En gruppe pensjonister som fratradte før 1. mai 2000 med et pensjonsgrunnlag mellom 8 og 12 G, tapte saken enstemmig i Høyesterett.

Høyesterett fastslo at lovgivers mening var at lovendringen bare skulle gjøres gjeldende for dem som ble pensjonert etter 1. mai 2000.

Sett ut fra lovendringens formål – å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft i staten – mener jeg det ikke er urimelig å begrense lovendringen til nye tilfeller etter lovens ikrafttredelse. Dessuten mener jeg at de som allerede var pensjonert på dette tidspunktet, ikke hadde noen forventning om en økning i pensjonen utover den ordinære reguleringen. Det er heller ikke uvanlig at lovendringer på pensjonsområdet begrenses til nye tilfeller. Jeg kan derfor ikke se at lovendringen innebærer noen urimelig forskjellsbehandling.

Robert Eriksson (FrP) [12:14:27]: Jeg er godt kjent med Høyesteretts dom, som statsråden pekte på. Høyesterett har kun slått fast at riktig lov er anvendt, og man har ikke gått inn i rettferdighetsspørsmålet, naturlig nok, fra Høyesteretts side. Høyesterett påpeker i dommen at det vil være noe som det er opp til lovgiver å gjøre.

Man kan ta utgangspunkt i en person som ble pensjonert 29. april 2000 kontra en person som ble pensjonert 2. mai 2000, altså med tre dagers mellomrom. De har hatt samme stilling, samme lønn og har gjort det samme. De kan risikere å få 130 000 kr forskjell i pensjon. Da blir spørsmålene til statsråden: Hvorfor er det rettferdig? På hvilken måte er det en god likebehandling? Det ønsker jeg et klart svar fra statsråden på, for det skjønner jeg ikke.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:15:35]: Som representanten Robert Eriksson sier, har altså Høyesterett prøvd lovligheten av dette. Rimeligheten av det er nedfelt i Stortingets behandling, hvor også dette spørsmålet var et sentralt tema. Jeg forstår representanten slik at han ønsker å få vite om jeg synes dette er rimelig. Jeg vil bare vise til svaret mitt.

Det er mange eksempler på lovendringer som er av en sånn karakter at det settes et virkningstidspunkt. Da er det et skjæringstidspunkt – før eller etter – som avgjør om du faller utenfor eller ikke. Det har vi mange eksempler på. Og så har vi regler som skal sørge for at det ikke blir ulovlige tilbakevirkninger.

Her mener jeg helt klart at nettopp forventningene ikke var til stede. De hadde ingen grunn til å forvente dette. De har ikke blitt fratatt noe. Det er helt spesielle hensyn som tilsier at reglen kommer til anvendelse, altså det å rekruttere og beholde arbeidskraft. Det er ikke av hensyn til å heve pensjoner generelt. Så jeg gjentar bare mitt svar: Jeg finner ikke dette urimelig.

Robert Eriksson (FrP) [12:16:46]: Man kan alltid diskutere om det er forventninger eller ikke, men når personer går til rettssak, har man en forventning. Jeg tør tvile på at det er folk som følger en sak helt opp til Høyesterett uten å ha forventninger. La det iallfall være klinkende klart fra min side.

Så er jeg også kjent med lønnsoppjøret i 2000, da daværende arbeidsminister Jørgen Kosmo sendte et brev til

Stortinget og ba om en hastebehandling av saken uten at man kunne utrede konsekvensene, fordi man var redd for at hele lønnsoppjøret skulle bli satt i fare. Jeg synes det på mange måter er en uansvarlig behandling når man ikke engang kan foreta konsekvensutredninger som er nødvendige for å se om man får utilsiktede virkninger. Det er ikke første gangen dette skjer med Arbeiderpartiet i regjering. I fjor sommer gjennomgikk vi en rekke pensjonssaker med korte frister. Er det sånn å forstå at det er bevisst fra Arbeiderpartiets side og Arbeiderpartiet i regjering å legge fram pensjonssaker med korte frister, slik at man ikke har mulighet fra Stortingets side til å avdekke konsekvensene av vedtakene man gjør?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:17:57]: Med respekt å melde føler jeg at man her diskuterer veldig mange ting samtidig. Det jeg forholder meg til, er spørsmålet knyttet til hvorvidt det av og til er urimelig ikke å la regler virke for personer i forhold til et skjæringstidspunkt. Det har jeg svart på. Det oppfatter jeg ikke som urimelig. Hvordan saksbehandlingen var den gangen denne regelen ble fulgt, går jeg ikke nærmere inn på. Stortinget behandlet det, og Stortinget kom til at det heller ikke var urimelig og ønsket dette skjæringstidspunktet. Jeg gjentar: Dette er en veldig alminnelig måte å drive lovgivning på.

Når det gjelder forventninger: Forventningene kommer når en regel blir gitt. Det som er avgjørende når du skal vurdere bl.a. spørsmålet om noe skal komme til anvendelse for grupper bakover i tid, er jo om de har hatt en reell forventning før et vedtak blir truffet, forventninger om at de ville være omfattet av en sånn regel. Det er et helt annet forventningsspørsmål enn at man etter at en regel er gitt, mener at man selvfølgelig burde falle inn under den.

Så til det siste: Nei, det er ingen bevisst politikk fra Arbeiderpartiets side å legge fram pensjonsting så sent at Stortinget ikke kan få diskutert dem – og det har heller ikke blitt gjort på den måten.

Spørsmål 11

Svein Harberg (H) [12:19:17]: Jeg vil stille følgende spørsmål til arbeidsministeren:

«Folketrygdloven gir rett til pleiepenger ved barns alvorlige sykdom når det er dokumentert behov for voksnes tilstedeværelse. I media på Sørlandet har vi fulgt en families fortvilte kamp for denne retten mens en meget syk datter krever deres fulle oppmerksomhet og tilstedeværelse. Avslag på støtte gir en økonomisk utfordring i en vanskelig situasjon. Avslaget virker klart feil i forhold til intensjonen, og Nav overprøver en rekke faglige anbefalinger.

Støtter statsråden slik saksbehandling, eller vil hun se på saken?»

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:20:02]: Innledningsvis vil jeg understreke at jeg har stor forståelse for

den vanskelige situasjonen foreldre med svært syke barn befinner seg i.

Saksbehandlingen i disse sakene er lagt til Arbeids- og velferdsetaten, med mulighet til å påklage avgjørelsen og i siste instans anke til Trygderetten.

Jeg vil her bare kort informere om pleiepengeordningen i folketrygden. Pleiepenger kan gis til yrkesaktive foreldre når barnet er innlagt i helseinstitusjon. Videre kan pleiepenger gis til yrkesaktive foreldre som er hjemme fordi barnet lider av en svært alvorlig, men ikke varig sykdom. Når sykdommen er varig, gis ikke pleiepenger med mindre det er snakk om sykdommens startfase eller midlertidig ustabile perioder. Pleiepenger skal følgelig være en midlertidig erstatning for tapt arbeidsinntekt når foreldrene er hjemme en avgrenset periode for å pleie et sykt barn. Når tilstanden er varig, er forutsetningen at pleiebehovet kan ivaretas ved tilpassede kommunale tjenester, slik at foreldrene kan delta i yrkeslivet. Dersom foreldrene ønsker å yte omsorg for barna, kan de bli berettiget til omsorgslønn fra kommunen og hjelpestønad fra folketrygden.

Det er viktig med et godt samspill mellom offentlig og privat omsorg. Jeg er klar over at omsorgslønsordningen har vært kritisert, bl.a. for å være uforutsigbar. Det er bakgrunnen for oppnevningen av et offentlig utvalg som skal vurdere ytelser for pårørende som yter omsorg som erstatter kommunale tjenester. Utvalget skal levere sin innstilling innen 15. oktober i år.

Svein Harberg (H) [12:21:38]: Jeg takker for svaret og forstår for så vidt at statsråden må svare på et generelt grunnlag, og jeg ber heller ikke om saksbehandling av den enkelte sak, men jeg må få lov til å peke på eksempler fra denne saken som gjør meg bekymret.

Barnet har en svært alvorlig grunnsykdom som raskt kan utvikle seg til livstruende metabolske kriser. Pasienten trenger kontinuerlig tilsyn, observasjon, pleie og stimulering, skriver overlegen ved Sørlandet sykehus. Det er en svært alvorlig progredierende sykdom, skriver sosionomen ved samme sykehus. Nav avslår på et konkret feil grunnlag, for de sier at det har ikke noen direkte sammenheng med institusjonsinnleggelse. Barnet har gått inn og ut av sykehus det siste halvannet år, med to, tre og helt opp til ti ukers opphold. Det er en direkte feil som ligger til grunn for avslaget. Hvordan kan en overprøve det medisinske slik?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:22:44]: Jeg er glad for at representanten selv sier at for meg å gå inn i faktum i denne saken, ikke er mulig. Det jeg kan si, er at systemet er basert på at foreldrene, når de søker om pleiepenger, innhenter medisinske vurderinger. Men det er Nav som skal foreta den endelige vurderingen av hvorvidt man har en rettighet etter Folketrygden, og dermed utløser krav på en finansieringsordning fra det offentlige. Nav må gjøre den vurderingen på selvstendig grunnlag. De vil legge vekt på det som kommer fram av de medisinske erklæringene som søkeren legger ved, men der man er i tvil, vil Nav innhente egne medisinske vurderinger. Sånn

er systemet hele veien i Folketrygden. Sånn er systemet nødt til å være hvis man skal sikre objektive, uavhengige vurderinger som skal ligge til grunn for de utbetalingene Folketrygden gjør.

Svein Harberg (H) [12:23:42]: Jeg hører hva statsråden sier, men jeg kan presisere det ytterligere.

Avslaget er bl.a. begrunnet med at det ikke er en alvorlig og ustabil tilstand. Vi vipper mellom § 9-10 og § 9-11 i folketrygdloven. Dette er det attest på fra sykehuset. Det er også attester på alt det blir spurt etter. Det er også i avslaget fra Nav vist til at dette er de unntakene som kan gjøres. Det er foreldre med et barn på tre år, med en sykdom som gir en gjennomsnitts levetid på tre år, som står i denne situasjonen. Systemet skal utredes av et utvalg. Burde det ikke være rom for en annen håndtering av slike saker i påvente av denne utredningen? Dette er mennesker i en meget spesiell situasjon, og det skaper ikke presens. Jeg appellerer igjen til statsråden om å gripe inn og se om en ikke i denne saken i denne perioden kan gjøre noe.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:24:41]: For det første understreker jeg det jeg sa innledningsvis, at hvis man mener at Nav har gjort en feil, har man systemer både for å klage og for å bringe saken inn for Trygderetten. Dette er saksbehandling som ikke skulle ta veldig lang tid, for jeg skjønner at tidsaspektet er viktig her.

Det andre er at vi har satt ned et utvalg som skal se på bl.a. offentlig omsorgslønn, men jeg kan ikke nå gå inn i en ordning som omfatter et helt klart definert område, og i en sak som helt klart faller utenfor dette området, i hvert fall ifølge Nav, og si at i påvente av hva som skal skje i et offentlig utvalg, skal vi la denne ordningen virke for disse. Det ville for det første være å la en lov gjelde for et tilfelle som det veldig klart ikke gjelder for – man får bringe saken inn hvis man er uenige i det – og for det andre kan ikke jeg forskuttere utfallet av et offentlig utvalg vi har satt ned nettopp for å se på helheten i dette.

Spørsmål 12

Fra representanten Line Henriette Hjemdal til olje- og energiministeren:

«I 2007 kjøpte Statoil seg inn i oljesandproduksjonen i Canada. Selskapets satsing på oljesand er omstridt og har høstet sterk kritikk. CO₂-utslippene fra oljesandproduksjon er flere ganger høyere enn på norsk sokkel. Nå er Statoil stevnet av kanadiske myndigheter for overtredelse av vannlisen og til sammen 19 brudd på vannloven. Statsråden har tidligere uttalt seg kritisk til Statoils engasjement i oljesand.

Hvilket initiativ vil statsråden nå ta i forhold til Statoils tilstedeværelse i kanadisk oljesandproduksjon?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket.

Spørsmål 13

Fra representanten Siri A. Meling til olje- og energiministeren:

«Det er stilt store forventninger til at det vil skje endringer i overgangsordningen for grønne sertifikater i forbindelse med høringsrunden som nylig ble avsluttet.

Vil statsråden sørge for at de om lag 150 småkraftverkene som falt utenfor med regjeringens opprinnelige forslag, nå blir med i overgangsordningen, slik de fleste høringsuttalelsene peker på?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt. Spørsmål 14 er besvart tidligere.

Sak nr. 3 [12:25:53]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.26.
